

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 228

ГОДИНА
ПОК LI

2/2022

98. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 21. travnja 2022. godine 98. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske na Trgu sv. Marka 2 u dvorani 121/I u Zagrebu. Uz nazočnost većine članova Savjeta i saborskih zastupnika, medija i TV postaja, gospodin Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio

DNEVNI RED

usvajanje zapisnika s 97. sjednice

1. Godišnje izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2021. godinu ("Narodne novine", broj 135/20) u razdjelu 020 Vlada Republike Hrvatske, glava 21 Stručna služba Savjeta za nacionalne manjine, aktivnost A732003 potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina

2. Prijedlog Odluke o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2022. godini

3. Prijedlog Odluke o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2022. godini

4. Razno.

AD.1 Nakon što je usvojen predloženi dnevni red jednoglasno je usvojen i Zapisnik s 97. sjednice Savjeta za nacionalne manjine i članovi Savjeta razmotrili su i usvojili Godišnje izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2021. godinu iz kojeg proizlazi kako je ukupno raspoređeni iznos sredstava u 2021. godini veći za 4.199.500,00 kuna, odnosno za 10 % od ukupno raspoređenog iznosa u 2020. godini.

AD.2. Savjet je donio Odluku o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2022. godini temeljem kojim su raspoređena financijska sredstva u ukupnom iznosu od 50.204.225,00 kuna udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za programe ostvarivanja kulturne autonomije iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora te programe kojima se stvaraju pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina.

Donesena je i Odluka o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2022. godini

temeljem koje će Savjet jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave raspoređiti sredstva u iznosu od 1.120.000,00 kuna.

Temeljem članka 35. stavka 5. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Savjet donosi Odluku o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina.

Nakon izvršenog uvida u prijave programa, a na prijedlog Komisije, utvrđeno je da je na Javni poziv za 2022. godinu ukupno prijavljeno 1155 programa kulturne autonomije (informiranje, izdavaštvo, kulturni amaterizam i kulturne manifestacije) od strane 103 udruge i/ili ustanove nacionalnih manjina (sa 129 članica).

Ukupno po programima kulturne autonomije:

- informiranje: 69 programa
- izdavaštvo: 79 programa
- kulturni amaterizam: 444 programa
- kulturne manifestacije: 563 programa.

Udruge i/ili ustanove nacionalnih manjina prijavile su za ostvarivanje prijedloga programa kulturne autonomije dodjelu sredstava za 2022. u ukupnom iznosu od 62.919.314,54 kuna.

U Državnom proračunu planirane su tekuće donacije, odnosno sredstva za programe kulturne autonomije za 2022. u iznosu od 48.504.225,00 kuna, što je za 5 % više sredstava nego za 2021. kada je odobreno 46.194.500,00 kuna.

Prijedlogom Odluke o rasporedu sredstava za 2022. predviđeno je da se sredstvima Državnog proračuna neposredno sufinancira ostvarivanje programa kulturne autonomije 95 udruga (sa 129 članica), bilateralnih programa kao i programa za stvaranje pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine, u ukupnom iznosu od 50.204.225,00 kuna, što u odnosu na 2021. predstavlja povećanje za 2.609.725,00 kuna, odnosno za 5,5 %.

U Državnom proračunu za 2022. osigurana su sljedeća sredstva:

- za tekuće donacije u novcu za programe kulturne autonomije 48.504.225,00 kuna
- za kapitalne pomoći unutar općeg proračuna za stvaranje pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine 1.120.000,00 kuna
- za tekuće pomoći unutar općeg proračuna (Lipovljanski susreti 2022. i Večer nacionalnih manjina 2022., Bjelovar) 80.000,00 kuna
- za pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna (financijska potpora sukladno bilateralnom ugovoru s Talijanskom Republikom - korisnik Talijanska drama HNK Ivana pl. Zajca, Rijeka) 500.000,00 kuna.

U 2022. godini predloženo je od strane Povjerenstva sufinanciranje:

- 1041 programa kulturne autonomije, 95 udruga (sa 129 članica) i to:

- 67 programa informiranja
- 68 programa izdavaštva
- 428 programa kulturnog amaterizma
- 478 programa kulturnih manifestacija
- 3 programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma

- programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine i manifestacije Lipovljanski susreti 2022. i Večer nacionalnih manjina 2022., Bjelovar

- financijske pomoći sukladno bilateralnom ugovoru s Talijanskom Republikom (korisnik Talijanska drama HNK Ivana pl. Zajca, Rijeka).

Napominje se, kako se prilikom glasanja o prijedlogu Odluke o rasporedu sredstava primjenjuju smjernice i upute Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa (Broj: 711-1-982-R-55/18-01-17, od 9. srpnja 2018.) prema državnim dužnosnicima koji obnašaju dužnost zastupnika u Hrvatskom saboru.

U svrhu pravilnog upravljanja situacijom sukoba interesa i zaštite vlastite vjerodostojnosti i nepristranosti, saborski zastupnici koji su članovi Savjeta dužni su suzdržati se od rasprave o zahtjevima i dokumentaciji udruge s kojom su interesno povezani, kao i drugih udruga iste nacionalne manjine, a kojima Savjet odlukom dodjeljuje sredstva.

AD.3. U skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Kriterijima, Savjet raspodjeljuje proračunska sredstva udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za programe kulturne autonomije i programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije. U okviru provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. te pratećeg Akcijskog plana, Odlukom o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2022. godini, za pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine osigurana su sredstva u iznosu od 1.120.000,00 kuna.

Stoga je sastavljen prijedlog Odluke o rasporedu sredstava za programe stvaranja materijalnih pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije romske nacionalne manjine u 2022. godini, kojom su obuhvaćene jedinice lokalne područne (regionalne) samouprave koje su pravovremeno i uredno podnijele zahtjeve, odnosno za molbe sukladno Kriterijima.

AD.4. Pod točkom razno nije bilo pitanja i predsjednik je svima zahvalio i završio sjednicu.

Zvonko Kostelnik, prof.

BROJ
ЧИСЛО 228GODINA
ПОК 2022.
LI**“NOVU DUMKU”***Izdavač:* Savez Rusina RH<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar*Za nakladnika:* Dubravka Rašljanin*Uredništvo:* Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428–342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Certis d.o.o., Cerna*Naklada:* 600 primjeraka**“НОВУ ДУМКУ”***Видава:* Союз Русиных РГ<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar*За издавача:* Дубравка Раšљанин*Редакција:* Вуковар, Ради Европи 93*Тел. / факс:* 032 428–342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкуе: Цергис д.о.о., Церна*Тираж:* 600 прикладніки

Tiskano–Друковане

2 / 2022

Сіјена

10

Купа

Цена

Куни

Рукписи се не враћају.
Објављени прилози се honorирају.Рукписи ше не враћају.
Објавени прилоги ше гонорују.**DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА**

98. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	2
Sastanak sa saborskim zastupnikom Veljkom Kajtazijem - Zvonko Kostelnik	4
Отримана схадзка Ради рускей националней меншини	
Вуковарско-сримскей жупаниі - Маријана Джуджар	4
Єдногласно осудзена агресија на Україну - Агнетка Балатинац	5

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ

КУД „Яким Говля“ отримало Рочну скупштину - Леся Мудри	7
У Вуковаре представена монографія КУД „Осиф Костелник“ - Вера Павлович	10
КУД Руснацох Осиек освоєло награду за найкрасшу писанку - Агнетка Балатинац	11
Отримана премисера монодрами „Автобус“ КУД „Яким Гарди“ у Петровцох и Загребе - Звонко Костелник	18
Активносци КУД Рушняк цеком ярніх мешацох - Владимир Провчи	20

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Отримана порядна Скупштина Союзу Русиных Републики Горватскей - Звонко Костелник	6
--	---

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

ERAZMUS + primjer dobre prakse	7
У Петровцох отворена дзезинска заградка - Звонко Костелник	9
Литературни вечар „Любов и вино“ - Наталија Гнатко	22
Кажде искуство дачому нас учи - Любица Гаргај	24
Što je to bullying? – II. dio - Helena Timko	27

O NAŠEM JEZIKU - О НАШИМ ЯЗИКУ

Граматики руского языка (2) - Оксана Тимко Дітко	8
--	---

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГО ЖИВОТА

Велька ноц у Миклошевцох - Агнетка Балатинац	12
Велька ноц у Петровцох у духу солидарносци и потримовки вибеженцом з України - о. Владимир Седлак	13
Пошвещанє паски у Вуковаре - Вера Павлович	13
Свята Марія Тереза Демянович - о. Владимир Седлак	14

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

У мой час - Агнетка Костелник Балатинац	15
Писня мойому оцови - Томислав С. Кетелеш	15
Добри души дзезинства - Панонска морнарка	16
Под воячки чижми - Любица Гаргај	16
Капка ми ружа до ока - Андрея Магоч	17
Сушеда - Томислав С. Кетелеш	19

GLAZBENA STRANICA - МУЗИЧНИ БОК

Harmonijska struktura nekih rusinskih pjesama - Ognjen Zdravković	26
---	----

POLJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО

Зоз ярніма дижджами ожили хотар и загради - Антун Гарди	28
---	----

STARE FOTOGRAFIJE - СТАРИ ФОТОГРАФИЈІ

Стари фотографіі - Любица Гаргај	29
----------------------------------	----

MODA - МОДА

Тексас и мода - Давид Морган	30
------------------------------	----

PETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Почитованс поживи при Руснацох - Томислав Рац	29
---	----

RECEPTI - РЕЦЕПТИ

Пита зоз бундавок, сира и йогурту - Маријана Джуджар	31
Писок торта - Маријана Джуджар	31

SPORT - СПОРТ

Uspješan početak sezone za NK Rusin - Hrvoje Zagorac	31
--	----

Насловни бок: Агнетка Балатинац — Заєднічка фотографія Руснацох з Миклошевцох и Осиеку на манифестациі *Писанки у фарбох городу***Остатні бок:** Звонко Костелник — Члени КУД „Яким Гарди“ на Вельконоцим концерту у Петровцох**UREDNIŠTVO:** Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Prović
SAVJET UREDNIŠTVA: dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Marijana Džudžar, vl. Vladimir Sedlak
LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Na zahtjev Saveza Rusina RH s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Мануела Дудаш, Любица Гаргај, Владимир Провчв, Леся Мудри
СОВИТ РЕДАКЦИЈІ: д.ф. н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Маријана Джуджар, о. Владимир Седлак
ЛЕКТОРЕ: Марія Вулич (руски язык), Андрея Магоч (горватски язык)Друкованс помага Совет за национални меншини Републики Горватскей.
На вимаганє Союзу Русиных и Українцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства информования Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–1) „Нова думка“ уписана до евиденциі явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источносно и становиско редакциі лєбо видавача.

SASTANAK SA SABORSKIM ZASTUPNIKOM VELJKOM KAJTAZIJE

Na poziv saborskog zastupnika Veljka Kajtazija u prostorijama Saveza Roma u Republici Hrvatskoj „KALI SARA“ u Zagrebu, 30.03.2022. godine održan je sastanak na kojem je prisustvovalo 11 nacionalnih manjina, a među njima i Savez Rusina Republike Hrvatske Vučkovar sa Zvonkom Kostelnikom i Joakimom Erdeljiem. Predmet sastanka bio je provođenje Operativnog programa nacionalnih manjina za razdoblje 2021. – 2024. godine i aktivnosti o manifestacijama, a raspravljalo se i o drugim temama koje su se doticale nacionalnih manjina koje saborski zastupnik zastupa. Zaključeno je da će Ured saborskog zastupnika otvoriti Google grupu putem adresa elektroničke pošte koja će služiti za međusobnu komunikaciju predstavnika nacionalnih manjina koje on zastupa i prijedlog Zvonka Kostelnika da predsta-

Zajednička fotografija sudionika susreta sa Saborskim zastupnikom Veljkom Kajtazijem

vnici 12 nacionalnih manjina koje predstavlja zastupnik Kajtazi organiziraju manifestaciju na kojem bi se predstavljao kulturni amaterizam i tradicija tih manjina. Kako se prisutni

predstavnicu nisu mogli jednoglasno usuglasiti oko toga treba li formirati takve manifestacije ili i dalje održavati nastupe sa svim ostalim nacionalnim manjinama, zastupnik Kajtazi pred-

ložio je da svi razmisle o prijedlogu do idućega sastanka kako bi se mogli usuglasiti.

Zvonko Kostelnik, prof.

ОТРИМАНА СХАДЗКА РАДИ РУСКЕЈ НАЦИОНАЛНЕЈ МЕНШИНИ ВУКОВАРСКО-СРИМСКЕЈ ЖУПАНИИ

На схадзки Ради, хтора отримана 31. марца, члени еднoгласно прилапели Звит о работи Ради и Финансийни звит за 2021. рок. Дньови звит дополнени зоз точку

Председатель Ради рускей националней меншини ВСЖ Яким Ерделі и секретарка Маријана Джуджар

Дзень националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі. Того року домашні на шоре руска национална меншина, так же пораждане же ше манифестация отрима 07. мая у Миклошевцох, у организациі Ради рускей националней меншини ВСЖ и КУД „Яким Говля“. Було бешеди и о проєкту „Дунай нас зединює“, хтори пре КОВИД пандемию бул стопирани, а тєраз ше предлужело робиц.

Маријана Джуджар

Члени Ради рускей националней меншини ВСЖ

ЗОЗ РОБОТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬКИ РУСКЕЙ НАЦИОНАЛНЕЙ МЕНШИНИ ОСЕЦКО-БАРАНЬСКОЙ ЖУПАНИЇ

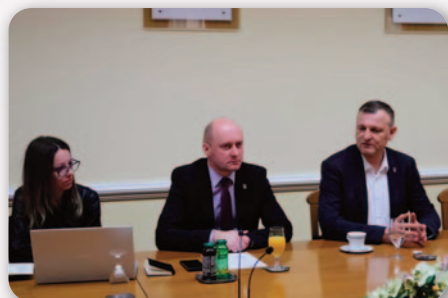
ЄДНОГЛАСНО ОСУДЗЕНА АГРЕСИЯ НА УКРАЇНУ

Представителька рускей националней меншини Осецко-бараньскей жупаниї, Агнетка Балатинац, 17. марта вжала учасц на 2. схадзки Совету за национални меншини ОБЖ з хтору предшедал Йосип Милетич, заменїк жупана ОБЖ, а на хторей були председателе радох и представителе шицких националних меншинох (албанскей, мадырскей, немецкей, ромскей, словацкей, сербскей, бошняцкей, черногорскей, македонскей, рускей и словенскей).

На схадзки єдногласно осудзена агресия на Україну и з тим заключеньом Совет за национални меншини Осецко-бараньскей жупаниї до явности послал моцне поручене же война не опция.

Мато Лукич, началник Штабу цивилней охрани ОБЖ, членом Совету виложел Акцийни план за интеграцию и старане о розселених особох зоз войну потрафених подручох України.

Осецко-бараньска жупания, як регионални центр до хторого приходза вибеженци з України, уж на початку вибеженскей кризи указала вельку солидарносц зоз особами хтори з України сцекаю од воєних небезпекох, а окреме ше стара же би ше вони добре чувствовали на подручох до хторих приходза. Стара ше оможливиц цо швидшу интеграцию, як дзецох так и одроснутих. За дзеци уж организована овода и одход до школи, а за їх мацери и шицких других, учене горватского языка, та находитене работи, кед же то вони жадаю. Финансийна помоц и помоц у поживи, та основних животних потребох за гевтих хтори змесцени институцийно, як и за гевтих у приватним змесценю, тиж организована на високом уровню.

Председатель Совету за национални меншини ОБЖ Йосип Милетич у штрעדку

Члени Совету за национални меншини Осецко-бараньскей жупаниї, перша з лїва Агнетка Балатинац

Тиж треба надпомнуц же приходза углавним жени з дзецми, а менше число хлопох.

Началник Штабу Лукич, хтори источашне и заменїк жупана ОБЖ, поинформовал присутних же директну финансийну помоц наменену задовольованю основних животних потребох розселених особох з України, їх змесцованю и интеграций мож уплатиц на жиро рахунок хтори за тоту наменку отворел осецки Центер за нестати и злоставяни дзеци у партнерстве з Осецко-бараньску жупанию. „Славонске шерцо за фамелиї з України“ Srce za Ukrajinu – Centar za nestalu i zlostavljanu djecu (cnzd.org) Податки за донацию:

SLAVONSKO SRCE ZA OBITELJI UKRAJINE

Centar za nestalu i zlostavljanu djecu
Dunavska 53, 31000 Osijek
IBAN: HR 17 2340 0091 5111 79 316

Шицко вязане за евентуални потреби вибеженцох мож найсц и на веб бокох хтори отворела держава Горватска Hrvatska za Ukrajinu – Naslovnica (gov.hr) По писане того прилогу, у Горватскей ше находзело коло 13 500 вибеженцох

з України, а тенденция воєних дїйствох указує же сцеканю од войны не конец. Прето национални меншини Осецко-бараньскей жупаниї поволую же би шицки хтори могу помогнуц, помогли.

Розселени особи з України скромни, не вимагаю вельо, але як дружество мушиме мац емпатию спрам страданьох хтори дожили и намагац ше оможливиц им кельо-тельо легчейши живот, а їх дзецом, кельо лем можлїве и радоснейши, же би чим меней думали на страхоти хтори прежили.

– Барз важне розселеним особом врациц довириє и сигурносц до места у хторим пребуваю и оможливиц им активне уключоване до друштвеного, культурного, привредного и кажего другого аспекту живота у терашней заеднїци, по хвильку покля ше годни врациц до своєй держави. Праве то цель нашого Акцийного плану хтори з дня на дзень надополнюєме, у зависности од ситуации з терену. Прето нам помоц шицких хтори жадаю помогнуц барз значна - наглашел началник Штабу Мато Лукич.

Агнетка Балатинац

ОТРИМАНА ПОРЯДНА СКУПШТИНА СОЮЗУ РУСИНОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

Порядна звітна Скупштина Союзу Русинох Републики Горватскей отримна 12. марца у власних просторийох на адреси Ради Европи 93 у Вуковаре.

На самом початку шицких присутних привитала председателька Союзу и Скупштини предложела дньови шор:

Вибор:

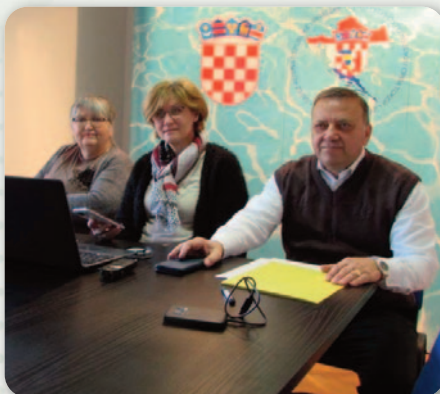
- роботного председательства
- верификаційней комисії
- записнічара и двох оверйовачох записніка
- Звіт о роботы Союзу за 2021. рок
- Звіт о финансийних приходах и розходох за 2021. рок
- Звіт Надпатрацого одбору
- Розправа о поднесених звітох
- Прилапйоване звітох за 2021. рок
- План и програма роботы за 2022. рок
- Финансийни план за 2022. рок
- Конкурс за главного и одвичательного редактора информованя
- Рижне

Звіт о целорочней роботы Союзу поднесла председателька Союзу Дубравка Рашлянин преїг презентації, котра членох Скупштини упознала о шицких активносцох Союзу котри преїг своїх членох посцигнул замерковани резултати на очуваню и розвою национального и культурного идентитету, а реализовани шицки програми котри були заплановани у прешлим року.

Преїг информованя у наших часописох

Заєдніцка фотографія членох Скупштини Союзу Русинох РГ

Роботне председательство

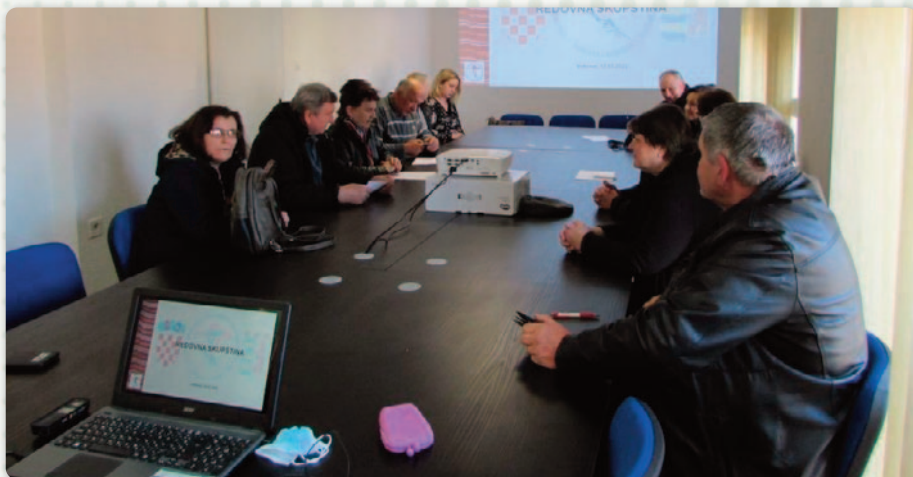
„Нова думка“, „Венчик“ и „Думки з Дунаю“ стара ше о очуваню мацеринского языка у явним живоце нашей национальной меншини. Потим потолковала же работа Союзу по плану и програми котри у подполносци витворени. Видани

и монография 50. роки Культурно-уметніцкогo дружтва „Осиф Костелник Вуковар“ авторки Любици Гаргаї и збирка поезії „Дотхнуце щесца“ автора Владимира Провчия.

Розправа о поднесених звітох була конструктивна и без даяких дополньох. Окремну улогу Союз витворює преїг культурного аматеризму и то преїг найзначнейших секційох як цо то фолклор, музика, драма, хор итд. Преїг наших манифестацийох промовуєме наш национални скарб писньох и танцох, а и зблїжуєме учашнікох и їх госцох.

Председателька Союзу Дубравка Рашлянин упознала членох Скупштини зоз финансийним звітом, на котри члени Скупштини не мали зауваги.

У кратшей розправы члени Скупштини розправляли о Летних школах и учебнікох, о поволанкох за нашо утвердзени манифестацийох котри би ше мушело послаци петнац дні скорей, просторийох за младих котри би ше сцели уклучиц до роботы, а так исто порушац наших студентох у Загребе, и звичайно предлужиц з инвестициями за нашо просторийї. За главного и одвичательного редактора информованя потвердзена потерашня редакторка Вера Павлович, котра тоту роботу и по тераз робела. Председателька презентовала план роботы и финансийни план за 2022. рок. После розправы члени Скупштини прилапели план роботы и финансийни план за 2022. рок.

Презентация звітох и плану роботы

Звонко Костелник, проф.

ERAZMUS + PRIMJER DOBRE PRAKSE

Njegovanje i korištenje kulturne i povijesne baštine u školi

Već je poznato da je Erasmus+ program Europske unije kojim se podupiru obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport u Europi. Brojne škole diljem Hrvatske priključile su se tom projektu, a među njima je i Osnovna škola Čakovci.

Ključna područja koje OŠ Čakovci želi poboljšati kompetencije su učitelja u području poduzetništva, očuvanja kulturnog nasljeđa, europske suradnje i interkulturalnosti. Ključne su to kompetencije, koja će, kako učiteljima, tako i našim učenicima, pomoći na njihovu putu cjeloživotnog učenja i osposobljavanja za odabir srednje škole prema svojim mogućnostima i afinitetima te već od osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja pripremiti za tržište rada i kritičko mišljenje. Stoga su učitelji Osnovne škole Čakovci od 2019. do 2022. godine proveli Erasmus+ KA1 projekt „Njegovanjem poduzetništva do berbe uspjeha“ financiran sredstvima programa Europske unije Erasmus+.

Projekt se ostvario na tečajevima koje su učitelji odabrali sukladno ishodima učenja i usavršavanja komplementarno navedenim područjima. Svi oni rade i na osnaživanju nekih od ključnih kompetencija – socijalnih i građanskih kompetencija, inicijative i poduzetnosti, kulturne svijesti i izražavanja – koje su također integrirane u Europski razvojni plan škole.

Tako se tečaj „Cultivating the Entrepreneurial mindset in Education“ u potpunosti referirao na ključno područje poduzetništva, isto tako tečaj „Creative thinking“ upoznao je naše učitelje s didaktičkim igrama i metodama kojima se promiče kreativno i

poduzetničko mišljenje. „Inspiring Healthy Lifestyles to Learners (children, youths, adults)“ tečaj je kojim će sudionici naučiti kako zdrave životne navike i emocionalnu uravnoteženost usmjeriti u kreativno stvaralaštvo koje je osnova svakog poduzetničkog impulsa. Tečaj koji je naglasak stavio na njegovanje i korištenje kulturne i povijesne baštine bio je "The world, our classroom: Museums and cultural landscapes" na kojem bi sudionici osmislili načine na koje kulturna okruženja doprinose obrazovanju izvan prostora škole. Mobilnost koja je zaokružila slijed i objedinila ključna područja koja Europskim razvojnim planom hoćemo osnažiti, „How to make your school more international – a practice-based approach“ vezana je uz promociju europskog i međunarodnog povezivanja i usavršavanja u planiranju, apliciranju i provođenju europskih projekata, posebice onih Erasmus+ KA2.

Sudionici su projekta učitelji Tamara Kovčalića, Marina Benić, Lesya Mudri, Nataša Lukač Dudaš, Ljubica Glušac Lukić, Ivan Horvat, stručna suradnica Izabela Mlinarević i ravnateljica Marina Balić te su oni sudjelovali u strukturiranim tečajevima u Barceloni, Ateni, Malagi i na Cipru.

Rezultati projekta predstaviti će se na internoj, lokalnoj, županijskoj i državnoj razini kako bi se rezultati projekta i prijenos stečenog znanja širili na što veći krug dionika.

S mrežnih stranica
OŠ Čakovci

Рочна скупштина Дружтва

КУД „ЯКИМ ГОВЛЯ“ ОТРИМАЛО РОЧНУ СКУПШТИНУ

Прилапени роботни и финансиини звит Дружтва за прешли рок и при-
нешени план роботи за 2022. рок

Члени Скупштине КУД „Яким Говля“
Миклошевци

У просторийох Будинку култури У Миклошевцох 12. марца отримана Порядна рочна скупштина КУД „Яким Говля“ Миклошевци. Скупштину отворела и присутних привитала подпредседателька Дружтва Леся Мудри. После вибору роботного председательства бул представени звит о роботи цеком прешлого року и зазначене же Дружтво остварело замерковани резултати и реализовало шицки заплановани активносци и програми. Секретарка Дружтва Виолета Гирийовати поинформовала присутних о финансииней роботы дружтва котра шорова и транспарентна. Тиж так представени и план роботи за 2022. – 2023. рок. Розправа о поднешених звитох була конструктивна и без пременкох и незадовольства членох Скупштине, так же звити прилапени едногласно. На Скупштини присуствовао и член Совету за национални меншини РГ и секретар Союзу Русинох РГ Звонко Костелник, а у мено Општини Томповци член Општинскей Ради Златко Поточки.

Леся Мудри

Насловни бок першого Календара котре видало РНПД

Як зме уж гварели, Руснаци ше по приселеню до нового штредку нашли пред даскеліма проблемами. Нове окружене зоз новима язиками, нову виру, и зоз державами котри часто меняли свойо граніци, та и одношене гу Руснацом, поставляли таки задачи:

- зачувац свою бешеду медзи другима численшима,
  - зачувац свой идентитет у новим, цудзим окруженю котре не вше було прихильне гу Руснацом,
  - зачувац свою церкву у новим окруженю,
  - вибрат на котрим язичу учит дзеци, писац, котри язич прилапиц як свой.
- Остатня задача вимагала вибрат стандартни язич. Нешка ше науковци складаю у тим же час од приселеня по нешка мож подзеліц на даскельо периоди. Як зме прешшираз гварели, ми ше притримуєме класификації котра облапя три крочаї:

1. О першим, долитературним периодзе писали зме прешли раз. То час од присельованя по початок XX вику. То час кед язич не мал ніяку норму, ніяки правила и сущедни язичи зохабяли свой шлід на шицких язичних уровньох руского язича. У таких условийох по першу граматичу прешло 179 роки. Як литературни язич медзи Руснацами, у розличним ступню, и кажди у своей сфери, виступаю церковнославянски язич и штучне „язи-

ГРАМАТИКИ РУСКОГО ЯЗИКА (2)

чие“, док ше народни язич хасновал лем у домашнім кругу, у особним дописованю. Церковнославянски язич ше хасновал як язич церкви. Бо, мушиме надпомнуц, перша церква збудована у Руским Керестуре 1753. року, значи дзешец роки после регистрованя перших приселенцох. Медзи тима котри знали читац и писац, були розширени рукописи вирского змисту на церковнославянским.

Други язич на котрим ше писало було язичие. Главни хаснователе язичия були паноцове, а познейше и студенти котри ше школовали у Львову, Пряшове и Ужгородзе. У школах у котрих ше школови руски дзеци, хасновани учебніки котри видала заходноукраїнска организация „Просвита“ на тей штучней „угрорускей“ бешеди – язичию.

2. Други период исторії руского язича бул од 1904. по 1923. рок. То час од виходзения першей кніжки на руским язичу по першу граматичу. У тим чаше ше змощное интересоване за народни язич на котрим ше твори литература. Тому допринесол и интерес гу рускому проблему котри ше зявел у науковим швецех и найглавнейши твори народней творчосци котри обявел В. Гнатюк. Руснаци помали постали свидоми же и на їх бешеди мож писац. Як зме гварели, 1904. року зявела ше перша кніжка на руским язичу – поетични зборнік Г. Костельника „3 мойого валала“, з хторим положени фундамент рускей литературы. Виходзене того зборніка дзепоедни науковци тримаю за початок литературного язича.

О тим же ше теди язич ище лем почина формовац и же ище не можеме бешедовац о

Зоз єдней схадзки Руского народного просвительного дружтва. Паноец Дюра Биндас шедзи у штредку

стандартним язичу, шведоча вецей факти.

Єден з нїх тот же теди превладує подполна анархия у обласци правопису. Найлешши приклад за тото могу послужит слова паноца Дюра Биндаса: „Кажде писал зоз своїм правописом: єдни горватско-сербским, други украинским або русийским“.

На початку XX-го вику медзи руску интеллигенциу поставило ше питане на яким язичу писац.

Препадане Австро-Угорскей монархії 1918. року и творене Краљовини Сербох, Горватах и Словенцох пременело положене Руснацох. Перши раз у своей исторії вони мали можлівосц не лем организовац ше обединьовац, але и розвивац культуру и просвиту на своїм, мацеринским язичу.

Року 1918., а потим и 1919. паноец Дюра Биндас пробує позберац руску интеллигенциу и ришиц питане творения просвительной организации, видаваня часописох и кніжок на власним язичу.

У Новим Садзе, 1919. року зишли ше 150 делегати зоз руских валалох на народну схадзку, на котрей основане Руске Народне Просвительне Дружество, за председателя вибрани Дюра Биндас. Главна задача схадзки була вибрат

язич на котрим Руснаци буду писац. Така одлука не принешена такой, були рижни предкладаня: писац по сербски, по украински, по русийски. Векшина членох, а скорей шицких паноец Биндас, були свидоми же би преходзене на гоч котри з тих язичох значело и трацене власного язича и идентитету. Прето за язич культури и просвители прилапена мацеринска, руска бешедка. Так Руске Народне Просвительне Дружество постало перша руска институция котра на розвой руского литературного язича мала одлучуюци вплив.

Бо, у тот час, отаргнути од своего старого краю вецей як два вики, Руснаци, без огляду на свою малочисленосц, зачували себе од насильней асимилации у периодзе Австро-Угорскей имперії, зачували свой язич и свидомосц о етничней окременосци. Очуваню и розвою руского язича вшелїяк допринес и обективни фактор, як цо то нове политичне окружене.

3. Трєца етапа у исторії формования руского литературного язича повязана зоз зявеньом першей „Граматики бачаньско-рускей бешеди“ 1923. року Гавриїла Костельника. О ней будзе бешеди познейше, у трєцей часци.

Оксана Тимко Дітко

У ПЕТРОВЦОХ ОТВОРЕНА ДЗЕЦИНСКА ЗАГРАДКА

Наймладши заинтересовани за дзецинску заградку

родоначалніка Городу Вуковару Филип Сушец, началнік Општини Богдановци Марко Барун, жупан Вуковарско-сримскей жупаніі Дамир Деканич, а на святочности присуствовали и член Совету за национални меншини Републики Горватскей Звонко Костелник, заменік жупана Вуковарско-сримскей жупаніі Франьо Орешкович, прочалнік управного уряду за образоване, спорт и бранітельох Дарко Димич, заменік началніка зоз шора рускей националней меншини Општини Богдановци Ярослав Медеши,

Заградку отворел началнік Општини Богдановци Марко Барун

Учашніки крадкей културней програми

У організації Општини Богдановци, 16. марца, у Петровцох отворена Дзецинска заградка Петровци – подручни будинок Дзецинскей заградки Вуковар 1. После ин-

терпретації горватскей гимни група „Смоковчки“ зоз Дзецинскей заградки Вуковар 1 и подручни будинок у Петровцох представели ше нам зоз рецитацию „Яр“, а група

„Медведзики“ Дзецинскей оводи Вуковар 1, подручни будинок Богдановци, представели ше нам зоз рецитацию „Дзвон“ и „Мали подшніжнік“, як и зоз шпиванку „Най вшадзи любов швици“. Основна школа Антуна Бауера, Подручна школа Петровци, котра у своїх рамикох ма виучоване руского язика и култури, зоз своіма младшима школярами ше представела зоз даскеліма рецитациями. Перше ше шицким присутним, домашнім и госцом, представела и шицких привитала директорка Дзецинскей заградки Вуковар 1 Миряна Кулич, а потим ше шицким обрацели и заменік го-

председатель рускей националней меншини Општини Богдановци Томислав Кетелеш, председатель Месней заедніци Мирко Гарди, началнік Општини Томповци Милан Грубач, началнік Општини Стари Янковци Драган Сударевич, началнік Општини Товарнік Анджело Добровичина, та петровски парох о. Владимир Седлак, котри и пошвецел будинок и шицких присутних госцох и учашнікох. На концу ше пошло розпатриц просторіі нового будинку Дзецинскей заградки у Петровцох – подручного будинку Дзецинскей заградки Вуковар 1.

Нукашньосц новей дзецинскей заградки у Петровцох

Звонко Костелник, проф.

У ВУКОВАРЕ ПРЕДСТАВЕНА МОНОГРАФИЯ КУД „ОСИФ КОСТЕЛНИК“

Минута цихосци за шицких погинутих, пострадалих и нестатих бранітельох у Отечественей войны

Привитне слово Дубравки Рашлянин, председателки Союзу Русинох РГ

З нагоди означованя рочніцох снованя Союзу и КУД „Осиф Костелник“, як и означованя Медзинародного дня мацеринского языка, у организациї Союзу Русинох РГ, вуковарского КУД „Осиф Костелник“ и Ради рускей националней меншини городу Вуковару, 18. фебруара представена кніжка - монография Дружтва хтору порихтала Любица Гаргай, а представена и перша граматика руского языка.

Представяне кніжкох отримане у просторийох Ради рускей националней меншини городу Вуковару, а число нащивительох пре защитни епидемийни мири було ограничене на 40 особи.

На початку промоції интовани гимна РГ и святочна писня Руснацох РГ, а з минуто

цихосци дата почесц шицким страдалим цивилем и бранітельом у Отечественей войны. Нащивительох привитал председател вуковарскей Ради Зденко Бурчак, хтори наглашел же Рада достала на хасноване тоти нови просторий хтори можеме хасновац за рижни збуваня.

Председателка Союзу Русинох РГ, Дубравка Рашлянин, привитала присутних и наглашела же означуеме пейдзешат штварту рочніцу Союзу, але и пейдзешат штварту рочніцу иснованя КУД „Осиф Костелник“ у Вуковаре, у хторим и вона сама почала танцовац и шпивац ище як дзецко. Союз Русинох основани 25. фебруара 1968. року, а КУД „Осиф Костелник“ даскельо дні пред тим.

Подпредсидатль КУД „Осиф Костелник“ Мирко Дорокази привитал шицких присутних у своєю мено и мено членох, винчуюци авторки на такей значней кніжки хтора през слику и слово провадзи пейдзешат роки аматеризма у тим вуковарским Дружтве.

Главна и одвичательна редакторка Союзу Русинох РГ пречитала текст др сц. Оксани Тимко Дітко „Граматики руского языка“ и уведла присутних до поняцох стандардизаций руского языка, а хтора мала вецей периоди. Перши период од приселеня до тих крайох 1744. р. по початок 20. вику, други од 1904. по 1923. рок, кед ше зяваю перши записи по руски и треци период од 1923. року кед вишла перша граматика руского языка з котру почало нормоване руского языка.

О монографії „50 роки Културно-уметніцкогo дружтва „Осиф Костелник“ Вуковар“ окрем редакторки Вери Павловичевой бешедовала и авторка Любица Гаргай, хтора наглашела же ей у реализациї того значного проекту помогли велі члени Дружтва хтори мали зачувани фотографії зоз предвойнового часу, як и скарб Союзовой библиотеки

у хторей нашла жридла и тексти зоз роботи Дружтва. У мано Дружтва и своєю мено бешедовал и Михайло Панкович, почесни председател КУД „Осиф Костелник“, хтори написал и рецензию на монографию и хтори бул член Сновательного одбору Дружтва давного 1968. року. Тих дньох и збуваньх здогаднул ше и Янко Колбас, длугорочни член Дружтва и учашнік у його снованю.

Окрем членох Дружтва представяне нащивели и Звонко Костелник, член Совиту за национални меншини РГ, Яким Ерделі, председател Ради рускей националней меншини Вуковарско сримскей жупанії, Томислав Кетелеш, председател Ради рускей националней меншини Општини Богдановци и Представителька рускей националней маншини осецкобараньскей жупанії Агнетка Балатинац.

Промоцию финансијно помогли Совет за национални меншини РГ, КУД „Осиф Костелник“ Вуковар и Рада рускей националней меншини городу Вуковару.

Вера Павлович

Публика на промоції монографії

ПИСАНКИ У ФАРБОХ ГОРОДУ

КУД РУСНАЦОХ ОСИЕК ОСВОЄЛО НАГРАДУ ЗА НАЙКРАСШУ ПИСАНКУ

Найкрасша писанка зробена на видутим гушим вайцу, а зробела ю дзівка Зденка Сивчового, хтори член КУД Руснацох Осиек од самого снованя.

Награду, у мено КУД Руснацох Осиек, превжала подпредседателька КУД Руснацох, Дубравка Рашилянин.

Всуботу, 9. априла, после двох рокох прерви пре пандемию хтору виволал вирус корона, у Осиеку знова отримана манифестация „Писанки у фарбох городу“ (*Šarana jaja bojama grada*) хтору,

на тот завод, зоз Туристичну заедницу Осиек організовал город Осиек.

Того року манифестация ше отримовала на Площи шлебоди, а не на центральной городской площі, але и тота локация була добре нащивена. После утаргованя скоро шицких епдемийних мирох хтори були уведзени пре вирус корона, людзе масовнейше вишли до городу жадни дружєня на отвореним и збуваньох яки им були ускрачени през тоти два роки. Тота традиційна Манифестация ше вше отримує всуботу пред Квитну недзелю, ише од 2001. року. Звичайно ше отримовала на центральной городской площі Анте Старчевича, а лем раз є отримана у Твердині (*Тврді*), пре реконструкцию

центральной городской площі. Того року була отримана на Площи шлебоди, вироятно пре Фериви марафон хтори ше отримовал у исти час, а старт мал з центральной площі.

Писанки у фарбох городу єдинствена манифестация у Горватскей хтора приказує рижнороднось и богатство велькопосних и вельконочних обичаюх

Наступ подростку КУД Яким Говля з Миклошевцох

Осиеку, але и całej Славоніи и Барані. На початку була задумана як манифестация националних меншинох, але познейше ше приключели и други здружєня и институції.

Вецей як штераець штанди и числени наступи культурних дружтвох националних меншинох, але и здруженньох чуварах традиції, од 9 по 13 годзин нащивительом приказовали своєю обичаї, цикави танци лебо мелодични шпіванки, а на штандох ше могло найсьц шицкогo, од писанкох та по продукти зоз сушеногo и куреногo меса, лакотки, та по бависка направених з древа...

На штандох националних меншинох векшином були презентовани єдла вязани за Вельку ноц, а писанки були єдни красши од других. Оценьовало ше найкрасше ушорени штанд и найкрасшу писанку.

Тричленови жири у составе: директорка туристичней заедници Осиек, Таяна Рогуля, водителька Оддзелена за едукацию и промовованє при Музею Славоніи, Єсенка Рицл, та директор Культурного центру Осиек, Иван Кристіян Маїч,

титулу найушореншого штанду дозелели Матки Словацкей з Осиеку, а награду за найкрасшу писанку КУД-у Руснацох Осиек.

КУД Руснацох Осиек и Представителька рускей националней меншини Осєцко-бараньскей жупаніи, Агнетка Балатинац, до госцох поволали подросток КУД-а „Яким Говля“ з Миклошевцох же би ше представели зоз кратким фолклорним наступом. Їх водительки одлучели же то буду дзецински бависка *Мости*, *Чижюку* и *Шаркань*.

На поволанку Представительки рускей нм ОБЖ, Агнетки Балатинац, манифестацию провадзела и делегация Национального Совету Руснацох Сербіи, Яким Винаї и Таня Арва-Планчак.

Представителька рускей нм ОБЖ, Агнетка Балатинац за штандом КУД-а Руснацох Осиек

Агнетка Балатинац

ВЕЛЬКА НОЦ У МИКЛОШЕВЦОХ

После двох пандемийних роках, у церкви Рождества Пересвятей Богородици у Миклошевцях, Велька ноц преславена з винїмково вельким числом вирнікох. Шлєбодно можеме повесц же церква уж давно не була така полна як того 2022. року на Вельку ноц.

Внедзелю, 17. априла, кед ше по грегорианским календаре преславяла Велька ноц, до церкви Рождества Пересвятей Богородици у Миклошевцях зляло ше вельке число вирних валалчаньох, але тиж так и винїмково вельке число госцох котри конечно могли без окремих епидемийних мирох и защитних маскох присцнацивиц своїх у валале, але и присуствовац на Служби Божей.

Службу Богу служел домашній парох о. Роман Ступяк, Апостол читала Николина Бучко, а Службу шпивала Женска шпивацка група миклошевского КУД „Яким Говля“.

Миклошевски дзияк Антонь Тонко Лікар после вецей як 65 рокох, пре здравстени стан и високу старосц, першираз не шпивал на Вельку ноц у Служби Божей, та Женска шпивацка група зоз своїм шпиваньом прекрасно провадзела Службу, але векшина Миклошевчаньох, як и їх госцох звикли на специфични

Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ провадзела зоз шпиваньом и благослов пасхалних кошаркох

Пошвещанє пасхалного єдзєня

тенор дзияка Тонка, як го векшина вола, та им було даку незвичайно з крилосу чуц дакого другого.

Значне надпонуц же дзияк Тонко на Крачун 2020. року достал окремене припознанє Святого Пристола за 65 роки препровадзєни у служби дзияка у миклошевскей пакохії.

Тогорочна Велька ноц мала ише єдну специфичносц, а то окремна молитва за вибеженцох з України и молитва за мир, як на просторе України так и цалого швета.

Парох Ступяк пречитал вельконоцну винчованку крижевскогого владики кир. Милана Стипича у хторей окрем винчованки повага дана на любов з яку нас Исус любил, же би и ми любели своїх ближніх, а окреме же бизме виказали вельку любов и емпатию спрам настрадаших з України, хторих ест вше вецей у Горватскей, та и у наших сримских и славонских местох. Нажаль, война вше принеше смуток, та прето потребне же би ше тим особом помогло же би ше чувствовали приємно у стредкох дзе тераз

пребуваю, же би ше им пририхтала даяка радосц у тих, за нїх чежких часох.

Вельконоцни пасхални кошарки, односно як ше у нашим народзе гутори – паски, пошвещани у порти, а по числених кошаркох мож було обачиц же людзом барз хибело буц ведно на Вельку ноц.

Хвиля була барз пременлїва, та так можеме признациц же на Вельки штварток температура у Миклошевцях була +24°C, а на Вельку ноц лєм дас коло +10°C, а дул таки моцни витор же ше кошарки перше унесло до церкви. Праве пред пошвещаньом витор ше застановел, та шицки вишли вонка и на окреме шветочни способ дочекали благослов пасхалного єдла и самих вирних.

На паноцово „Христос воскрес!“ док пирскал кошарки и людзех зоз швещєну воду, цала порта одгуковала: „Востину воскрес!“, а Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ шицко провадзела з воскресним шпивом „Христос воскресє из мертвих...“

Агнетка Балатинац
Фото: А. Балатинац

Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ шпивала Службу Богу место дзияка

ВЕЛЬКА НОЦ У ПЕТРОВЦОХ У ДУХУ СОЛІДАРНОСЦИ И ПОТРИМОВКИ ВИБЕЖЕНЦОМ З УКРАЇНИ

Пририховане за Вельку ноц, котре у християнскей традиції наволуєме Вельки пост, або Св. Штерацедньовніца благодатни час у котрим християне интензивнейше практикую молитву, пост/одреканє и діла милосердия же би лепше сполнели заповід любви гу Богу и ближньому. Велька споведз невихабліва станїца на тей драги гу славеню Пасхи Господней.

Заповід любви гу Богу и ближньому того року попримела и єдну нову форму. З початком войны у Україні, скорей шицкогочо почали зме ше модліц за мир. Важност молитви за мир окремно добре чувствую нашо людзе бо пережили войну. Порушани з молитву и потребу ближніх, велі ше з нас одрекали и донирали прейг Червеного крижа або Каритасу у пенєжу и поживи. Кед почали присциговац перши вибеженци до нашого краю, було людзох зоз подруча петровскей парохиї котри ше уключели волонтирац у змесцованю, у потіхи, у помаганю у рижних потребах вибеженцом котри пришли до вуковарского и вин-

Свята Служба Божа на Вельку ноц у петровскей церкви Покрова Пресвятей Богородици

ковского краю.

У сотрудніцтве зоз началніком Општини Стари Янковци, паном Драганом Сударевичом була порушана инициатива же би ше вибеженцом з України оможлівело госцовац на богослуженьох на Вельку ноц, окреме на Служби Божей и пошвецаню паски и кошаркох. Одволаносц була барз добра! Зоз Слаковцох, Нових и Старих Янковцох автобус привез коло трицец особи на Службу Божу. Даскельо фамелиї пришли и на власних автох, а

єдна фамелия вибеженцох пришла и з Вуковару.

По Служби Божей було винчованє и упознаванє у церковней порти, а потим часценє у парохиалним доме. Нашо парохияне подаровали пице, сирец, шунку, паску и покераї, а у парохиї зме порихтали и поставели пригодне дружєнє. Кажди вибеженец як памятку на преславу Пасхи приял писанку. Велі виражели жаданє и надалей остац у контакту з нашу парохию. Цешиме ше же ше вони у нас чувствовали як домшні. Указали зме им же у нашим мултикултуралним штрєдку єст места за каждого хто не потушноє вредносци других. Пасха 2022. року будзе запаметана по госцох котрих нам Господ упуцел. Модліме ше и надалей же би вони цо скорей могли рушиц до своїх местох, же би неизвесноц зоз котру жию була цо скорей закончена, гоч зме свидоми зоз власней прешлосци же за мирни и благодатни живот будзе потребно ище вельо роки.

о. Владимир Седлак

Засєдніцка фотография зоз українсима вибеженцями

ПОШВЕЦАНЄ ПАСКИ У ВУКОВАРЕ

По утаргнуцу епидемийних мирох, тогорочна Велька ноц окреме святочно означена у вуковарскей грекокатолицкей церкви Христа Царя. Внєдзелю, 17. априла, вельконоцна Служба Божа служена на 8,30 годзин, а по законченей Служби Божей у дворе було пошвецанє паскох.

Вера Павлович

Благослов вельконоцних кошаркох у дворе вуковарскей церкви Христа Царя

СВЯТА МАРИЯ ТЕРЕЗА ДЕМЯНОВИЧ

Икона блаженей Марії Терези Демянович

Свята Марія Тереза Демянович була монахиня чину Шестрох убожней любови по прикладу св. Єлисавети. Жила у Зєдинєних Америцких Державох початком ХХ столїття. Гоч уж була народжена у цудзини, а не у старим краю, була свидома свойого руского походження. Божа воля так сцела же би перша особа припозната за блажену, чий процес преглашованя бул втворени у Америки була Рускиня – Русинка з Горніци!

Як шицко почало?

Тереза Демянович народжена 26. марца 1901. року у Байону, Нью Джерси, ЗАД (Bayonne, New Jersey, USA). Опец ей бул Александар Демянович, а мац Йоана, родз. Сухи. Тереза була наймладше од седмерих дзецох. Єй фамелия приселєла з Горніци, з восточней Словацкей. Фамелия була свидома руска и грекокатолїцка, та у тим духу хована и мала Тереза. Кресценє, миропомазанє и Першу св. Причасц, прияла у своїм обряду, у грекокатолїцкей парохії Св. Йоана Хрестителя, постановеней праве пре векше число приселєних Руснацох у єй родимим краю. Як дзецко росла у индустрий-

ним кварталю, при рафинерийох нафти у Нью Джерсию. Закончєла тедишню основну школу, а потим предлужєла свойо школованє далєй и 1917. достала диплому у „Bayonne High School“.

Чловек планує, Бог одредзє

Тота стара присловка сполнєла ше и у живоце св. Марії Терези. По законченю школи Тереза сцєла ше замонашиц. Сцєла буц шєстра кармелитянка, алє остала дома служиц свою хору мацер, котра на концу умарла у новембре 1918. року од пошлїдкх епидемії грипи. По мацеровей шмерци, фамелия ю нагварєла уписац студії литератури на „College of Saint Elisabeth“ у Конвент Стейшн (Convent Station), дзе направєла докторску дисертацию у юнию 1923. року.

Гоч ю други унапрямовали до шветовой карєри бо мала добри успихи на факултєту, а буц профєсор бул престиж, окремє за жени гєвтого часу, Тереза и надалєй сцєла постац монахиня, и свой живот препровадзиц у молитви и приданосци Богу и ближньому. Понєже ше не могла одлучиц у хторим би монашеским чину найлєпше сполнєла свойо служєнє Богу, а наших восточних чесних шєстрох там анї не було, почала робиц як профєсорка на „Academy of Saint Aloysius“ у Джєрси Ситию (Jersey City). Уж тєди при профєсорки велї замєрковали автєнтичну християнску духовносц и понїзносц. Студєнти ю знали видзиц як у студєнтскєй каплїчки на клєчацо длуго модлї пацєрки. Шпивала тиж и у цєрковним хору своєй парохії.

Одлучуюца хвилька

Влєцє 1924. року одлучєла нацивиц монахинї кармелитянки у Бронксу, Нью Йорк (The Bronx, New York). Пре єй здравствєни причини, шєстри кармелитянки ю совитовали най причєка ищє даскєльє роки, бо була досц слаба. Власна фамелия єй предклєдала, кєд уж дума рушиц по тєй духовнєй драги, же би хасновала таланти котри єй Бог дал и же би вошла до даякого монашеского чину дзє источасно можє буц и монахиня и учителька. Скорєй швєта Зачатия св. Ани, модлєла ше дзєвятїци Нєпорочно зачатєй Дїви Марїї и одлучєла ше приключиц монахиньом Шєстром убожнєй любови св. Єлисавети. На швєто Стрєтєния, 2. фєбруара 1925. року, мал буц дзєнь єй уходжєния до манастира, алє єй опец нєсподзивано умар 30. януара од жими.

Живот у манастирє

На швєто Марїї Лурдєскєй, 11. фєбруара, одпитала ше од своїх. До манастира у Конвент Стейшн (Convent Station) провадзєли ю єй брат о. Карло Демянович, паноєц, и два шєстри. У истим року прияла и монашески ризи и монашескє мєно Мириям/Мария.

До манастира є приятя як грекокатолкиня, як така жила свой монашески живот зоз другима шєстрами, а так и умарла. Прєйг нєй ше тоти шєстри по прєшираз стрєтли зоз грекокатолїками и од нєй вєльє научєли о нїх.

Мария Тереза писала швєдочєня о своїм поволаню на молбу других шєстрох. Почувала други шєстри гоч и сама була новакиня. Уж 1926. року першє оперовала ман-

дулї, а потим ше чєжко похорєла. Здравє ше єй нагло губєло. Поклєдала вични монашески обити уж 2. априла, скорєй часу, пре хороту. Була оперована и на шлєпє чєрєво 6. мая, а о два днї умарла у 26. року живота. Похована є 11. мая у Нью Джерсию на локалним тємєтовє, у криптї чесних шєстрох.

Поступок за припознанє святосци

Жє би ше дакому припознала його святосц, муши ше першє прєйсц обєажни поступок. Видзаци жє ше велї модля при гробє шєстри Марїї Терези, а по єй заступнїцтву ше случовали и чуда, 1945. року монахинї писали до Риму молбу жє би ше випитала святосц и виучєл живот тєй младей Божєй угоднїци котра у велїх порушала роздумованє о власним духовним живоце и християнским поволаню.

Рим 1946. дошлєбодзєл початок поступку, а вон докочєни 10. мая 2012. року под час папи Венєдикта XVI. Папа Фаранциск 17. дєцємбра 2013. року дошлєбодзєл з мєдицинским виглєдованьом потвєрдзєнє чудо виздравєня цалком шлєпого хлєпца котрє ше одбуло ищє 1964. року.

У Ньюарку (Newark), 4. октєбра 2014. року по першираз ше одбуло припознанє єднєй особи за блажену на америцким континєнту и то праве Рускини/Русинки! У єй матичнєй грекокатолїцкєй єпархїї Пасаик (Passaic) тотя подїя була попровадзєна з вєльку радосцу. Шлїдуюцого, 2015. року, 4. априла припозната є за святу. Єй швєто у цєрковним калєндарє призначєнє на дзєнь єй прєходу до вичносци – 8. мая.

о. Владимир Сєдлак

Слово мацерово

Пише:
Агнетка Костелник Балатинац

У МОЈ ЧАС

Недавно, кед сом була у мацери, рушела бешеда на тему – у мой час... и вец ми приповедала о красних часох кед була дзивка, як ше забавяли, як ше облекали, яки шмати ше ношело на польо, яки до дутяну, до школи, а яки до церкви.

Красни памятки врацели ю 60 роки до прешлосци, а я ше почала здогадавац як то було пред 40 роками, бо моя мац ровно 20 роки старша одо мнє.

Вец сом подумала на нешкайши дзеци и як вони буду описовац „свой час“? Цо вони поведза о своім облечиве? Цо ноша до школи, цо до церкви? На польо векшина уж не ходзи, окрем кед иду сликовац природу лебо прешейтац пшичка.

А вец зме приповедку з облечива преруцели на того кельо було дзецох хтори „бавели забаву“, шпивали, танцовали... хто их водзел, учел, вежбал... У валалох було вельке число дзецох, фамеліі були численши як нешка, та першопричашнікох знало буц и по 30-40. Пишем „першопричашнікох“ бо ше теди, кед моя мац була дзецко, та аж и я, не сликовало так часто як нешка. Сликовало ше праве кед була Перша св. Причасц, кед ше закончовало класи, на свадзбох лебо на даяких векших подійох, а звичайно, хто ходзел до школи, ходзел и до церкви. Сликовало ше з фотоапаратом, а слики були виложени у обисцу на муре, найчастейше у приклеце.

Не було их вельо, а хтори не були виложени, чувало ше их у окремих шкатулох и опатрало кед би пришла

родзина, лебо вжиме, кед ноци були длугоки.

Моя мац ище и нешка вежне до рукох шкатулу зоз старима фотографиями, а памятки ше роя як пчолки на прекрасних квиткох.

– Тото було кед ши перши раз водзела конферансу на манифестациі у Миклошевцох зоз Владом Верешом. Купели зме ци нови комплет, красни сомотови, доганови, же бисце ти и Владо були еднак пооблекани. Були сце як з телевизії – приповеда мац, а попатрунок ей одблукал дзешка далеко и видно же ше цеши же змогли пенежи, бо ше у тедишні час нови шмати и нови ципели куповало лем за Вельку ноц.

– А кед нина Ганча и я були дзивки, и кед зме ишли до валалу, цалом драгом зме шпивали. Бивали зме у Балезняку, теди ище не були бетонирани дражки але з цеглох. Кед падал диждж було блато та ше мушело мерковац кадзи ше ходзи. А вжиме, – предлужує мац – кед зме ходзели на прадки, нїяки шніг нас не могол застановиц же бизме препущели прадкованє. На шмату зме позаруцовали заруцовачки, вибренайзловали власи, зоз папером у фарби дакус нафарбелі гамби и зачервенелі ліца, и бегай до дружтва, бо там уж чекали пайташки, а и хлапци. Ошмишкує ше и приповеда же каждая мала даякого хтори ше ей пачел, але ше лем спатрали бо були таки часи же газдиня мерковала же би ше не случело дацо „на ганьбу“.

Мнє таки приповедки цікави, але и покус шмишни бо ше барз добре здогадауєм кед

сом ше як дзивче питала дїдови, хторого зме волали „дїдо Лаци“, а хтори знал одвити на шицко цо цікавело дзеци, чи можлїве жени хтора ше лем пред двома мешацами одала же би нароздела дзецко?

Мудри дїдо ше опитал – а хторе ей то по шоре?

– Перше – одвитовала сом. – Перше може, але друге уж не годна, друге народзи о дзевец мешаца – констатовал дїдо Лаци.

Не барз сом то розумела у тедишні час, але добре сом запаметала його слова, та ше часто шмеєме кед то спомнєме, а праве ми и тераз тото пришло на розум кед мац гуторела же газдиня „мерковала“ же би були шорови.

Питам ше мацери – А цо думаш о нешкайших часох? Моя мац ма гевту смужку мудросци хтору находзиме при особох хтори черпаю поуку з искуства прежитих рокох, та сцерпезлїво толкує кед ше ей дацо опитам, але тиж так не критикує нешкайшу младосц, анї не виноши становиска хтори би висловйовали дацо негативне. – Кажди час ноши свойо.

Мнє мой час у младосци бул найкрасши, тебе твоей, а тим дзецом їх. Гоч ми анї не розумиме цо ту таке красне кед непрерывно длобу до тих своїх телефонох, сигурно им о 20 роки їх час будзе найкрасши.

Таки живот, кажди час ноши свойо и каждая генерация раз пове – у мой час –, а вец з носталгию попатрунок одплїва там дзешка, поза горизонт дзе лем памятки биваю.

ПИСНЯ МОЙОМУ ОЦОВИ

Пошол ши од нас, було рано, до вичносци, так несподзвано, праве теди, кед ше Жима од Яри одпитала красни житни поля Твоїх вредних рукох нам подаровала.

Роки прешли и преходзиц буду, И слика твоей твари спред очох блядне, Лем и далей душа, шерцо, оец, тебе жадне.

Придз, лем придз частейше до моїх жаданих снох, же бим спокойне далей жиц мог.

Дзекуєм ци, мили оец: На поуки, на совитох даних И за тоті твоей вредни руки, на генох Твоїх до мнє утканих.

Єдно себе ровно жадам: Най себе ведно заграєме и зашпиваме Гевту стару, стару нашу, О нашей ровніни и старим салашу.

Я ту, опрез Вас, родни мойо, Дзе на вичносци спочиває. Не мож слизу ту не пуциц, Мили мой, Ви то добре знає.

Цо най повем, оец, щиро? Ти дзе престал, я започал, Власи шиви, глава лиса, Цело болї, роки зберам. Помалючки, поцихучки, „до празного дзвери я отверам.“

Петровци, 2. 2. 2022.
Томислав С. Кетелеш

ДОБРИ ДУШИ ДЗЕЦИНСТВА

Здогадане на часи вчасного дзєцинства наисце може буц вшелїяке. З оглядом же сом єдинїца, автоматски сом достала етикету наймилшого дзєцка фамелїї. Нє було того хто ме не розмазовал и пробавал ме нашмеяц. Дзєкуєм милей фамелїї.

Мєдзитим, накеди сом надосц наросла же бим цалком сама направела шмели, самостойни крочаї звонка обисца, цалком необчєковано, а заш лєм каждодньово одкривала сом нови швет хтори у сущносци вше бул ту. Паметам метери дражкох хтори ше прецагую по бесконечносц. Над дражками а пред хижами коруни древох. У хладку найвєкшого древа находзела ше лавочка. Лавочки

були ключни за тот швет. Були углавним дрєвени, алє рижного випатрунку и стану, од дрєвених зоз операчом, без операча, двошєди, нїзкопозицийни, високопозицийни... Шлєбодно мож повєсц же лавочки уж сами по себе представляли самостойни приповєдки и свою привагнуну вселєну.

Алє, то нє приповидка о лавочкох. Думам же вони уж вєцєй раз ошпивани и позаписовани. То приповєдка о лавочкових душох, о єдних, єдиних, уникатних бабочкох. Множина. Бабочки тєди були барз окремни. Верим же су таки и нєшка, алє их, нажаль, ридше стрєтаме як часц каждодньовосци. Бабочки на лавочкох представляли статусни символ.

По нїх ше могло накруцац швайцарску годзинку. Таки розлични, а заш лєм таки гомогєни виходзєли вонка шєднуц на уж спомнуну лавочку хтора ше, як сом уж гварєла, находзєла у найдомєркованше вибраним хладку под дрєвом. И кажда до єдней на себе мала фартух, як орден чєсци. Нєшка верим же кажда з нїх зоз собу (ви)ношєла животну терху, алє тєди ши то од нїх нє могл директно чуц. Голєм я нє чула. Алє, врацме ше моїм першим самостойним крочайом звонка обисца.

Бабочки мали часу. За шицко. Вше. Задумайцє лєм очи дзєцка кєд му повтєрююци и безусловно даруєцє час! Початок улїчки значєл першу бабочку хтора шєдзи и чєка. Любєла сом задумовац же шицки вони чєкаю мнє. Вони ше ми вше питали „Чия ши?“ А я вше одвитовала „Ша, як чия? Мамова и татова.“

Було то вирєченє, символїчний таїнствєни ключ за уход до того безусловного чєсового вакууму. Лєм тєди би ше шицко застановєло. И потреба же бим можебуц пошла до дутяну, або ше бавиц зоз пайташами. Бабочки ше нїгда спрам мнє нє одношєли як спрам малого смаркатого дзєцка, алє як гу ровноправному члєнови клану бабочкох. Истодумнїци зоз истодумнїцами. Без винїмки. Кажди дзєнь. Гоч нас дзелєло коло 60 роки, ровноправносц у полним смислу того слова була вєцєй як значна за нас. Кажда з нїх воздлуж улїчки мала розличну тему за розгварку зо мну. Любєла сом их слухац, любєли ми приповєдац. Ищє и нєшка так. Любим препровадзовац час зоз бабочками хтори жадаю приповєдац. За нїх вше мам часу. Уплївовали на мнє у дзєцинствє. Дали ми наисце найвреднєйши животни дарунок – знац застановиц час и подєравац го другим.

Прєто ше огляднїцє коло себе. Можебуц правє єдна бабочка шєдзи и чєка. Гєй. Правє вас. Нїгда ше нє зна кєд ше нє огляднєцє у правим напрямє. Чи нє так?

Вояцки чижми

цо то за бєшєда
там споза угла
дзє крачаю
чижмово крочаї
дзє забиваю гвозди
до рукох и ногох
дзє коруную главу
зоз цєрньом и
преджобую шєрцо
же би вичурєли крєв и вода

тоти чєжки
вояцки чижми
крачаю и нєшка
глєдаюци кого би прєлїгли
кому би боль задали
кому би и нєшка
до шєрца джобали

най пойду зоз краю
и най попадаю
у глїбокей дзири
занавше биваю
най ше нє виграбу
там дзє слунко швици
дзє нїяки цинї
на шєрцу
и души
дзє лєм бистрє
бистрє швицацє око
з поглядом
до Нєпрєходного

Любица Гаргай

vojničke čizme

što je za besjeda
tamo iza ugla
gdje stupaju
koraci čizama
gdje zabijaju čavle
u ruke i noge
gdje krune glavu
trnjem i
probadaju srce
da bi iscurila krv i voda

te teške
vojničke čizme
koračaju i danas
tražeći koga bi proždrli
kome bi bol zadali
kome bi i danas
srce probadali

nek odu iz kraja
i nek popadaju
u dubokoj jami
neka prebivaju
neka ne ispužu
gdje nam sunce sjaji
gdje nema sjene
na srcu
i duši
gdje je samo bistro
bistro sjajno oko
s pogledom
u Neprolaznog

Панонска морнарка

КАПКА МИ РУЖА ДО ОКА

Звонимир Няради

У тим чишле Новей думки здогаднеме ше ище єдного руского поети хтори нас, нажал, зохабел барз вчас. За собу охабел даскельо кнїжки поезиї и морїо писньох у рукопису.

Звонимир Няради народзени 14. фебруара 1966. року у Руским Керестуре, а умар 15. априла 1993. року. Студирал на Филозофским факултету у Новим Садзе, на Катедри за руски язык и литературу. За живота обявел два кнїжки поезиї – Обшеднути зоз цинями, 1987. року и Особне небо, 1990. року. Поезия, критика и проза му обявїовани у Шветлосци, Литературним слове, МАК-у, Польох. Писні му прекладани на сербски, мадярски и украински язык.

„Кед ше раз занавше претаргне єдна уметнїцка творчосц и при тим страциме самого уметнїка, на других вец остава неподзековна улога заокружиц його творчосц, чувствууюци при тим вельку одвичательност аж и пред невивгареним остатнїм жаданьом и словом уметнїка...” Зоз тима словами Ваня Дула почина свой огляд на Нярадиову творчосц у кнїжки „Капка ми ружа до ока”.

Часто ше питаме чи добре робиме, чи у ушорїованю и вигледованю по рукописней спадщини не фалсификуєме творчосц поети. Чувствуєме ше як волани и неволани госци котри ше нашли у цудзей пещери зоз бла-

гом. Зна ше же у тим благоу не шицко сами дияманти, прето и одвичательност при вибору велька.

Постгумни Нярадийов *magnum opus* облапя ище за поетового живота обявени два збирки писньох (Обшеднути зоз цинями, 1987. и Особне небо, 1990.), гу чому приключени и по тераз не обявени, зложени поетични палосци (Врацане гу гвиздом, 1988., Сон о писні, 1992., Добудовїоване неба, итд.). Тиж так, за нїм остале праве морїо писньох у рукопису, котри представляю материял над котрим лем розпочата иницијална селекција до поетских циклусох.

Гвари ше же писательови предлужує живот не лем кажди раз кед му ше друкує кнїжка, не лем у колективней свидомосци, але и у индивидуалней, поготов теди кед ше вецей раз вичитує, або кед ше здогаднеме його словох. Так и рускому писательови припада гоч лем мала вичносц, покля будзе тирвац язык на котрим ше вон мал потребу виражиц. Мож ше опитац яки вец смислел и рационалносц твориц на языку вимерающей заєднїци кед таки твор скоро же осудзени на герметичносц и пре бешедну малочисленосц того языка и пре ище менше число читачох на тим языку. Няради бул того свидоми, але, и попри тим, одлучел праве на своїм мацеринским языку твориц за вичносц.

У велїх писньох вон указал високу свидомосц о исторії, бул хронїчар, непоштрєдни шведок и учашнїк тедишнїх преламних часох. У його поезиї находзиме шлїди войнох, кризи и розпадованя держави, вредносцох и моралу котри концом двацетого

вику залапели на тих просторох и його народ. Тиж так ше намагал зрозумиц и глїбши, аж гевти антични часи, кед през шпив о судьби историйних особох хаснує нагоду по аналогїї вишпивац и свою особну. На тот способ, идентификууюци ше зоз тоту духовну елиту, як кед би сцел указац же и вон ту у їх дружтве, як поет филозоф, свидоми прешлосци и терашньосци, же припада гу тому дружтву и коло нїх ше чувствує як дома.

Самому околіску трудзел ше одлужиц през стихи з хторима пробовал влапиц дух народу, але не на традицијни способ, лирского ошпивїованя идиличней пасторали, але преїг шлебодного ламаючого стиха, веристичного виразу и наспрам критичкей дистанци. „Прето його одношене спрам традициї амбивалентно двойнїсте, з єдного боку ю почитує, сце буц ей часц, але чувствує же наиходзи на непорозумене, та у стихох часто здихує над судьбу поединца. Гоч вон почитує и люби свой народ, заш лем види же народ то якиш фантом, котри прекрити з плащанїцу култури, а кед ше баржей спод нього запатри види же то маса, котра люгов не враца окрем кед ше ю не заведзе.”

Рефлексивна поезия визначає и гевту спознауючї нїтку у уметносци котра руша од субективного дожица себе и швета, але цо при тим не значи же є вец виключена зоз приповеданя о правди. Тото ше рефлектовало у його поезиї як мотиви смутку о преходносци живота, младосци и тїлесней и духовней осаменосци, з єдним словом, розчарованосци пре недосцигууюцосц идеалох. Прето озда у писньох и виражел високе

чувство за морал. „Цинично поведзене, кед ше моралу тримаю нещеслїви и слаби, котри так упадаю до ступки идеализма, зоз таким своїм некомпромисним вредносним становиском и твардим моралним кодом вони вец вше у збиваню зоз несовершенствоцу того швета, та би ше могло повесц и же Няради пребарз озбиљно зрозумел поетске поволанє и сами идеали як цо то праведносц або любов.”

Запатрени до сна и до реальности, та и до вичного у прешлосци и терашньосци, Няради розвива способносц нагадованя будучносци цо найилустративнейше у писні Кед кнїжка уж написана, дзе як кед би уж теди знал же яке литературно археологийне виволане будзе представяц робота на ушорїованю и обявїованю його творох.

Егзистенцијална трагичност человека мотивска нїтка хтора ше прецагує през рефлексивну и любовну Нярадийову поезию. У рефлексивней часци гласнейше го чуц як у любовних писньох лирского заносу дзе пробовал одкриц чи мож помириц розум и шерцо. Тоти два демони котри обшєдаю человека, раз єден, раз други необачлїво ше зменяю, паную над нїм. Тиж так указує и на розлику медзи человеком и божеством, а о тим шведочи и його не лем библијни пад, але котри опомина кажди раз накадзи єден з тих демонох над человеком превежне подполну власц. Няради бул того свидоми и пробовал тото помириц гоч лем у своей творчосци, але витирвалосц того подняца, усудзиц ше заглїбиц и жиц свою уметносц значи сам себе осудзиц на осаменосц.

Андрея Магоч, проф.

ОТРИМАНА ПРЕМИЄРА МОНОДРАМИ „АВТОБУС“ КУД „ЯКИМ ГАРДИ“ У ПЕТРОВЦОХ И ЗАГРЕБЕ

Венчик руских танцох у виводзено танечнікох КУД „Яким Гарди“ на Вельконоцним концерту у Петровцох

З нагоди вельконоцних шветох введзело, 17. априла, на перши дзень Велькей ноци КУД „Яким Гарди“ Петровци у своім Доме култури організовало премиєру монодрами „Автобус“, по мотивох Ірини Гарди Ковачевич, а у улоги и режії Томислава Раца. У предлужењу програми наступели хлопска шпивацка група котра ше представела зоз шейсцома писнями и фолклорна секція

зоз трома танцами. Петровска публіка после трох рокох, цо пре корону, а цо пре недостаток театралних аматерох, конечно дочекала представу, односно штераеццминутову монодраму у котрей уживали не лем домашні, але и вельочислени госци.

Гоч даєдни патраче уж и забули як то випатра вожиц ше на автобусу, могли ше здогад-

нуц з якими ше франтами и бешедами у автобусу мушели ношиц и цо шицко слухали од едней по другу станіцу. И то не лем путнікох, але и шофера хтори у даєдних хвилькох бешедовал о своїх фамелиярних проблемох, дзе участвовали и други учашніки у транспорту. Публіка зоз зацікавеносцу провадзела тоту файту уметносци, бо тримац публіку у напартосци и за-

цікавеносци не так єдноставно. Публіка наградзовала главного глумца зоз шмихом и кляпканьом, а вон ше барз добре ношел и зоз текстом и зоз знаходзеньом на сцени.

Же би публіка не була очкодована за кратку предству постарали ше Хлопска шпивацка група и фолклорна секція. Видзело ше же людзом барз хибя тоти стретнуца, а поготов

Монодрама „Автобус“ у виводзено автора Томислава Раца

Хлопска шпивацка група КУД „Яким Гарди“ на Вельконоцним концерту у Петровцох

Венчик руских писньох за загребску публику

Тансчна точка у Загребе

наша писня котру хлопи виводза барз квалитетно и на єдним завидним уровню. Концерт би не бул концерт кед би не наступела и младосц нашого Дружтва, а то нашо фолклораше котри на єден способ несподзивали патрачох зоз своїма танцами, правда дакус у меним чишле я цо то було скорейших рокох, але знова одушевели свою вельчочислену публику. На концу програми публика ище длуго бешедовала о концерту и о монодрами, наздаваюци ше же ше тотя традиция предлужо як и потераз.

Також о тидзень после премиери у Петровцох, 23. априла, на поволанку Представителя Рускей националней меншини Городу Загребу Михайла Тимка, аматере КУД „Яким Гарди“ предлужели зоз свою активносцу у Загребе. Пред трицецерими припаднікама нашей националней меншини у Загребе, у ресторану Казабланка, наша вирна публика тиж могла уживац у такей файти уметносци зоз котру ше дахто и по перши раз стретнул и котрому було цикаве чуц нашу руску бешеду. Звичайно же писні

и танци одушевели загребску публику, але нїяким концом не меней вредну нашу бешеду у хторей ше могло уживац цеком интпретациї писні Любици Фалцовой „Моїм Петровцом“ у виводзеню Владимира Дудаши и монодрами „Автобус“. Пред членами КУД „Яким Гарди“ у плане обисц и други нашо места дзе жию Руснаци.

**Звонко Костелник,
проф.**

СУШЕДА

Под облаком закукує Яни,
як Сенка свойо власи чеше,
чеше, чеше, розчесує и
радошне пошпивує.

Розчесани власи до варгоча плече,
варгоч до венчика склада,
зоз горнодлу их припина
тота дзивка млада.

„За кого ше так рихташ,
Кому пошпивуєш?“
Питал ше Яни Сенки.
„Я ше рихтам за милого
До загради дзе розквитли багрєнки.“

Там мой мили мнє любує,
Так ме погласкує,
А мойому целу барз одвитує,
Теди з моїм целом Вон панує.

И я бим це, сушєдо красна,
Тиж так обциловал,
лем кед бим не мал бриги
з оцом твоїм, як стари коваль.

Поприцискал бим це,
Як розвалка цєста,
Вер же би нам спод багрєнкох
Не було надосц места.

„Нїч я не мам процив того“,
Одповедла Сенка; лем
„Твоя глава преридзена,
Коло уохо власа шива.
Идз ти дому дзе це чека
Твоя жена жива.“

Петровци, 2002.
Томислав С. Кетелеш

Публика у Петровцох

Монодрама у Загребе

АКТИВНОСЦИ КУД РУШНЯК ЦЕКОМ ЯРНІХ МЕШАЦОХ

Наступ Рушняка на Днях бошняцкей культуры

На поволанку Здружєня Бошнякох, Дружтво Рушняк 1. марца наступело на їх Концерту з нагоди независности Босни и Герцеговини, кед у Риски була организована манифестация Дні бошняцкей культуры у Горватским культурним доме на Сушаку. Сала велька за 700 нащивительох була пополнета зоз приближно 500 особи у публики.

З оглядом же почала война у України, цала програма була у тим тону. Под час концерта були обешени три застави, українска, горватска и застава Босни и Герцеговини. Нашо облечиво и язык ше розликовали од других учашнікох, зоз чим ше члени делегации зоз Сараєва по перши раз стретли, та им то було нове и интересантне.

Члени Рушняка зоз слику Г. Гої „Києв у шлебоди“

Учашніки манифестации зоз заставами

Медзинародни День женох означени зоз виставами у Матульох, Риски и Опатії

Того року Дружтво „Рушняк“ за медзинародни День женох, 8. марец, отворело три вистави, у галерії „Тик-так“ у Опатії, Месним одбору Млака у Риски и „Галеріїци“ у Матульох. Потераз то найвекши успех, а вистави прицагли и вельке число нащивительох.

На вистави у „Галеріїци Општини Матулі“ представели ше трое нашо афирмовани маляре: Владимир Провчи, Мирта Блажевич и маляр з України Григорий Гої, хтори пришол з нагоди вистави, а пре войну и остал у нас як вибеженец. Вистава отворена 7. марца и тирвала по 18. марец, з тим же ше остатніх дньох затримали лем малюнки Григория Гої.

У першей часци викладаче Провчи и Блажевичова виложели квецє, цо и швечи Дню женох. Українски маляр Гої указал урбани малюнки: улїчки вельких городох, а тиж так и вельки малюнок Києва пред войну, хтори зацикавел не лем нащивительох, але и телевизию.

Вистава малюнокх Г. Гої зоз урбанима темами и Києвом пред войну

Першого дня виставу нащивели началник Општини Матулі, адвокат Ведран Кинкел и його заменїк Едуард Бачич. Вони домерковано опатрели малюнки и крашне ше виражели о вистави. У мено Дружтва председатель Дружтва Владимир Провчи му як знак подзекованя на нащиви подаровал еден малюнок.

И попри епидемийних мирох, виставу нащивело коло 160 особи.

Вистава малюнокх Владимира Провчия у опатийским Кафе бару на пияцу отворена 7. марца, дораз после валентиновскей вистави. На вистави автор нащивительком дзелел букецики пахнящих фиалкох и винчовал им День женох.

Медзи нащивителями вистави було и вельке число школярох

Вистава малюнокх у Городскей библиотеки на Корзу у Риєки

После двох роках прерви, 7. априла отворена вистава малюнокх членох подобовой секції КД Рушняк ПГЖ. Вистава будзе отворена мешац дні, а подзелена є на два часци. Перша часц од априла под назву „Україна у шерцу“ поставена од 7. по 19. април, а друга под назву „Уметніки процив войны у України“ поставена од 19. априла по 7. май. Тема виставох „Україна у войны и война у України“, а обдумана є як мали прилог законченю войны и потримовка шмелим Українцом. Потримовку України дали жителе нашей жупанії. Вистава „Україна у шерцу“ отворена 7. априла на 18 годзин у Городскей читальні на Корзу у Риєки. Виложени роботи вибеженца з України и нашого члена Григория Гої и ужгородского древодлюбача Константина Ковгана, нашого частого госца и члена.

У Виставним салону викладали Мирта Блажевич и Владимир Провчи, хтори виложел 7 своей малюнки. На отвераню була заменїца городоначалніка Риєки, Сандра Крпан, хтора на отвераню гварела же роками иснує непрерывна вяза Городу Риєки и Дружтва Рушняк, и же за його роботу ма лем похвални слова. На отвераню вистави бул присутни и директор Городскей библиотеки зоз Риєки хтори подзековал Дружтву Рушняк на удатней вистави. Председатель Дружтва Рушняк домашнім подаровал квеце и малюнок Григория Гої. На вистави було красне число нащивительох, а медзи німа були и вибеженци з України, змесцени у обисцу Владимира Провчия.

У культурней часци програми Владимир Провчи одшпивал венчик руских и єдну українську шпиванку.

Вистава малюнокх у ГИК Риєка

Владимир Провчи, председатель КД „Рушняк“ на телевизииним каналу Р з Риєки

Телевизиинна хижа Канал Р з Риєки направела интервью зоз Владимиром Провчийом хтори емитовани на Дньовніку.

Вистава малюнокх писанкох у квецу у Опатії

Писанки у квецу

Вибрал форму руских писанкох писаних з воском. Виложени 25 платна у акрилу зоз винчоваку Велькей ноци, Христос воскрес!

На Квитну недзелю, 7. априла, у опатийским кафе бару отворена вистава малюнокх писанкох у квецу. Автор вистави Владимир Провчи потераз не мал роботи на тоту тему и то за нього була уметнічка виволанка.

Рушняк наступел на концерту з нагоди Дня Општини Вишково

Општина Вишково находзи ше блїзко при Риєки, з другого боку Каства. Статус општини достала пред 29 роками, анешка чиші коло 16 000 жительох. У месце роби КУД „Извор“ хторе основане 2006. року и ма коло 400 членох. Слово о Горватах з Босни хтори ше ту населели цеком Отчественей войны. Їх подпредседателька нас поводала на участвоване у святочней програми з нагоди Дня општини, 9. априла, у ДOME горватских бранїтельох у центру места. У програми участвовали штири культурно-уметнічки дружтва з фолклором и писнями своего народу и краю. КУД „Рушняк“ ше представел зоз венчиком руских писньох у виводзеню дуета Верици и Владимира Провчийових, а у преполней сали наступ бул добре прияти и наградзени зоз аплаузом.

Медзи патрачами бул и їх паноец хтори указал вельку симпатию гу нашому народу и дал шумну донацию за вибеженцох хтори перебуваю у Провчийовим обисцу.

Велї нам приступали и бешедовали о своїх вибеженских бригох, о находзеню у цудзим швецце цеком Отчественей войны у нас и у БиГ. Понукали нам помоц за вибеженцох, але ше заинтересовали и за нас Руснацох. Чежко ше було розисц з тима приемнима людзми и їх довирийом. Тот красни вечар остене за паметане.

Дует Верица и Владимир Провчи у Вишкове

Владимир Провчи

ЛИТЕРАТУРНИ ВЕЧАР „ЛЮБОВ И ВИНО“

У організації КПД ДОК – НС, а з нагоди св. Трифуна и св. Валентина, 14. фебруара, у коцурскей читальні отримани литературни вечар „Любов и вино“. Госцох привитали председатель Дружтва проф. Михайло Фейса, библиотекарка Весна Пешут Радошевич и капелан коцурски о. Данил Задрепко, котри бешедовал о живоце и ділу двох святих. На явну поволанку Литературней секції КПД ДОК – НС, одволали ше авторе и поетове з валалу, околних местох та и споза граніци. Стихи по руски представени осмерих, а по сербски седмерих авторох. Спред здруженя „Руснак“, Дружтва Руснацох у РГ, зоз своїма стихами на конкурсу участвова и млади поета Иван Лікар, иншак член з Миклошевцох, та вечар достал и медзинародни характер. Фахови жири преглашел лауреатки/лауреатох, та перше место у текстох по руски дзелели Ліляна Костелник и Мирон Горняк Кухар, а по сербски Милан Обренович и Мария Драгович. За поезию по руски друге место додзелене Иванови Лікарови. Наградзени достали комплет нововиданих кніжкох по руски.

Учасніки на литературним вечаре „Любов и вино“

ДЗЕНЬ РУСИНОХ У РУМУНІЇ

Всоботу, 26. фебруара, у організації конгресней організації з Румунії, у Перегу Маре отримани День Русинох Румунії. Шицки заплановани активносци ше по перши раз отримали у просторе їх нового будинку. Сход започал з покладаньом венца и паленьом швички при памятнику Александра Духновича, а присуствовали му госци и представніки вецей уровньох, од локалней по парламентарну, вец представніки вирскей заєдніци и числени медіи. У його рамикох отримане порядне зашеданє Шветовой ради Руснацох/Русинох/Лемкох. На зашеданю були присутни члени Ради з Польскей, Словацкей, Горватскей, Мадярскей и Румунії, а Микола Бобинец, член з України, пре неможлівосц приходу, на зашеданю присуствова онлайн. Одсутни були члени Ради зоз Ческей, Америки и Канади. Схадзку водзел председатель ШК РРЛ Штефан Лявинец. Єдна од точкох на дньовим шоре була о длугорочним проблему и новозробених крочайох по питаню

Секретарка Вийорка Бойчук и староста Перегу Маре, Емерик Ковач з членами делегациї з Горватскей

неприпознаваня русинскей народносци на Подкарпатю у України. Цала тота точка була преплецена з воєну ситуацию у України за котру ШР РРЛ видала урядове сообщене у котрим стої же виражує солидарносц з Україну, гоч по нешка Україна не припознала Русинох як окремну националну меншину, а же Русини заш лем у ней жию и шведкове су тей трагедії.

Госци зоз членами шпивацких ґрупох Културного здруженя Русинох Румунії

Як цо то уж и постала традиция, представени пропозиції конкурсу за припознаня лауреатох з меном Василь Турок-Гетеш и Иван Манайло, котри треба у писаней форми послац по 15. април, а уручени буду у маю, на Медзинародним Биеналу лемковскей/русинскей култури у Криніци, у Польскей. После схадзки отримана културна програма котру порихтала дзецинска и младежка шпивацка група Културного здруженя Русинох Румунії, под руководством панї Вийорики Бойчук. Внєдзелю, 27. фебруара, шицки учасніки були на Служби Божей у церкві Покрову Пресвятей Богородици, котру служел о. Василь Бойчук.

У делегациї Дружтва „Руснак“ бул председатель и член Ради Мийо Шайтош, секретарка Наталия Гнатко, началнік Општини Стари Янковци Драган Сударевич и новинарка Радия Срим Ліляна Киш. Одход на День Руснацох Румунії реализовани з финансиїну потримовку Општини Стари Янковци.

НАЩИВА РУСКЕЙ МАТКИ

Внедзелью, 27. фебруара, делегация Дружтва „Руснак“, у котрой были председатель Мийо Шайтош, секретарка Наталия Гнатко, начальнік Општини Стари Янковци Драган Сударевич и новинарка Радия Срим Ліляна Киш, нащивела Руску матку у Руским Керестуре, а привитали их председатель Дюра Папуга, член Управного одбору Славко Пап и секретар Месней заедніци Руски Керестур Михайло Пашо. Нащива була з нагоди поради коло новых заедніцких активносцох у 2022. року. Окром госцованя на культурних манифестацийох котри уж запровадзени, порадзени промоції новых руских виданьох, котрим уж, або буду видавателе Руска matka и Дружтво „Руснак“. Пан Мийо Шайтош виприведал цікаву

Делегация Дружтва „Руснак“ з Горватскей у Рускей матки

информацию котра и назначена у кніжки И. Караули „Staro-jankovčani kroz stoljeća“ (688. бок), же перша лаба до Старих Янковцох принесена 1928. року з Руского Керестура, а принесли ю двоє валалчане медзи котрима бул и Иван Сударевич, прадідо присутного Драгана Сударевича. Спознане той цікавей информации приємно несподзивала присутних и отворела вельо идеї за нови активносци медзи здруженнями. Членом делегации Дружтва „Руснак“ уручени прикладніки нового числа „Руснак“, глашніка Рускей матки. Одход до нащива Рускей матки реализовани з финансијну потримовку Општини Стари Янковци.

16. РОЧНА СКУПШТИНА ДРУЖТВА „РУСНАК“

Штварток, 21. априла, у општинскей просторії у Петровцох отримана 16. Рочна скупштина Дружтва „Руснак“. Шицких привитал председатель Мийо Шайтош. Од поволаних госцох одволали ше Йоаким Ерделі, председатель Ради рускей националней меншини Вуковарско-сримскей жупанії, Зденко Бурчак, председатель Ради рускей националней меншини городу Вуковару, Томислав Кетелеш, председатель Ради рускей националней меншини Општини Богдановци, Ярослав Медеша, заменік начальніка Општини Богдановци, Мирко

Часц присутних на 16. Рочней скупштини Дружтва „Руснак“

Гарди, председатель Ради Месного одбору Петровци, Андрея Иван Кризманич, водителька ПШ Петровци, Златко Еделински председатель НК Петровци, Силво Бурчак, представнік ДВД Петровци и Ліляна Киш, представніца Радия Срим. Одсутносц оправдали Звонко Костелник як член Совету за национални меншини РГ и председатель КУД „Яким Гарди“, та Драган Сударевич, начальнік Општини Стари Янковци. До роботного председательства избрани Еугения Врабец за председателя, та Мелана Дюдяр и Ліляна Киш за членох, а Наталия Гнатко за записничарку. Звіт роботи Дружтва за 2021. рок пречитал председатель Мийо Шайтош. Наглашел же шицко успишно реализоване. З подруча видавательства друкована и представена троязична сликовніца Колеса. У культурним аматеризму, у котрим попри шпивацкей групи и оркестру започали робити и два младши групи зоз дзецми нїзшого основношколского и предшколского возросту, остварени 13 наступи од хторих седем на манифестацийох под покровительством Совету за национални меншини РГ, еден онлайн, еден звонка граніци и еден одказани пре ковид-19. Як и плановане, у септембру отримана КМ „Кед голубица лецела“, хтора и з той нагоди мала медзинародни характер. Шицки заплановани активносци у рамикох манифестаций були и реализовани, а госци и учашніки програми були зоз седем жемох. Финансијни звіт пречитала секретарка Наталия Гнатко, у котрим виложене же шицко одробене як плановане. Понеже не реализовани наступ до Мукачова (Україна), купени калапи и материял за руски сукні, а до просторії клима хтора и хладзи и зогрива. Спред Надпатрацого одбору, Мелана Дюдяр потвердила же шицко у шоре, а шицки звити єдногласно прилапени. План роботи Дружтва за 2022. рок пречитал председатель, а финансијни план секретарка. После шицких звітох и пречитаних планох, кажди присутни госц достал слово же би поведол своєю думане о роботі Дружтва „Руснак“, а розгварка преддужена у просторії Дружтва „Руснак“ у котрой було порихтане окрипенне.

Наталия Гнатко

Роботніки у просвіти

КАЖДЕ ИСКУСТВО ДАЧОМУ НАС УЧИ

* Дзе тєраз робице и як Вам робиц у школи?

– Я ше часто здогадуєм словох учительки Сенки Лікаровой хтора гуторела же у своїм месце найчежше робиц бо ши вше ту и на очох. Шицки це видза и познаю. Учительки хтори ту приду зоз других местох одрєбя свойо и поїду дому. А ти хтори ту жиєш, мушиш дац вецей од себе, алє то ма и свойо предносци и свойо недостатки. Предносц у тим же познам людзох, а и дзеци прейг Дружтва нашо дзеци и скорей як цо приду до школи, зоз родичами тиж мам добри одношеня и контакти.

Преподавам руски язык и культуру у Подручней школи у Миклошевцох дзе мам школярох од першу по осму класу. На самим початку вальо ми помогла учителька Мая Хомова хтора робела у Миклошевцох скорей мнє. Вона ме охрабрела и зохабела ми велі свойо материяли, так же сом мала основу на чим почац робиц.

Ми у Горватскей маме програму за руски язык прилапену од Министерства образования хтору написал покойни учитель Дюра Лікар, алє вона уж застарела, та ше уж вецей роки бєшедує о потреби писаня новей програми. Тиж так маме проблеми и зоз учебніками. Я ше нешка знаходзим на вшеліяки способи. Мам досц учебніки и сліковніци зоз Войводини. Презентаций и вшеліяки интерактивни змисти правим сама прето же ше чежо може найсц дацо готове, або аж и неможліве найсц таке дацо по руски.

Вельо ми помогаю и стретнуца учительох руского языка хтори организує Дружтво за руски язык, литературу и культуру зоз Войводини. На тоти стретнуца поволани и ми учительки зоз Горватскей. Тоти стретнуца ше одбуваю кажди рок у другим месце. Єдно таке стретнуце було организоване 2015. року у Миклошевцох. Пред двома роками мало буц у Петровцох, алє є пре корону, нажаль, не отримане. Наздавам ше же пошвидко будзе. На тото стретнуце приходза учительє зоз рижних местох дзе ше виучує руски язык и вец ту

Леся Мудри - на 35. Культурней манифєстаций Миклошевци

чераме искуства. Мнє як учительки то вше помага, бо ше на тих сходах вше дозна дацо нове, а достанє ше и даяки нови учебнік або кнїжку.

Вельо ме радує же ше зявели велі материяли зоз Войводини на ютюбу: писночки и рисовани филми по руски, цо учительом руского языка од велького хасну.

Хвильково робим и на замени учительки руского языка у Основней школи Стари Янковци.

Дас пейц роки мам и годзини задруги у матичней школи у Чаковцох. То звонканаставна активносц и на ню ше уписую дзеци хтори то жадаю, у возросту од пятей по осму класу.

Задругарство бизме могли поровновац зоз дакедишнім газдовством. Ту дзеци можу научиц вельо квалитетни схопносци хтори им добре приду у живоце, можу шиц, вариц, садзиц рошліни...

Потєраз зме ше углавним базовали на креативних роботох, правели зме рижни прикраски, мальовани вайца, шили торбички, алє и пекли колачи, правели сок зоз габзи и орехи з медом. Направени продукти предаваме у школах у Миклошевцох и Чаковцох. Мило ми же людзе у тим препознали хасен нашей роботи, та дзєчне купую од дзєцох, а дзеци лєдво чекаю же би дацо предали. То символічни цени, ніч не драге. Робиме найчастейше за пригодни дні як цо Крачун, Валентиново, Велька ноц и подобне. Пенєж хтори достанеме укладаме до дальшей роботи, а у планах

нам купиц шивацу машину. Того року бим ше любела опрец на шице, бо думам же тота схопносц дзєцом вшеліак дараз будзе потребна у живоце. З мойого искуства, потєраз видзим же хлапци єднак зацикавени за шице на машини як и дзивчата.

* Кельо мацє школярох?

– Кєд сом почала робиц у Миклошевцох школярох було вельо вецей, а тєраз их мамє лєдво дванацєцєро. И вше их єст менєй и менєй.

Єдинє позитивнє у тим же добре познаш каждого школяра и гу каждому можеш мац индивидуални приступ, дахто креативнейши, дахто люби историю, а дахто культуру, та на таки способ пробуєм задоволиц каждого же би през того и научел.

Зоз наймладшима барз крашне робиц бо су жадни знаня, алє и бависка. Вони през бависко можу барз вельо научиц. У своей роботи пробуєм уруциц цо вецей елементи бависка. Вельо раз то язични бависка, так же дзеци ані не думаю же ше на таки способ уча.

* Яка розлика робиц у школи и у онлайн настави?

– Думам же би ше кажди учитель зомну зложел же настава у класи лєгчейша. Окреме кєд мушиш дацо розтолковац, дараз повториц и вецей раз, а окреме у нїзших класох. У нас настава ище специфичнейша бо не мамє учебніки, та ані роботни лістки. Учитель за кажду годзину рихта материяли и дава их дзєцом, цо не можеме робиц кєд зме дома. За онлайн наставу виберам єдноставнейши теми. Часто знеєм видео у хторим потолкуєм задаток, правим презентаций, аудиокнїжки и подобне. Найчастейше за кажду тему направим и даяке бависко у дигиталних алатох. За онлайн наставу страцим вецей часу за пририхтованє як кєд тота настава порядна у школи.

* Чи можебуц мацє у плану написац даяки учебнік?

– Я наисцє мам вельо материяли, аж

На Летней школи у Ораховици

ше дараз страцим у тим шицким. Мам вельо кнїжки, материяли на папєрох, у текох, мам и видео материяли хтори сом знімала за онлайн наставу, дзе сом шицко знімала по руски бо то мойо дзеци розумя. Тєраз кєд мам наставу у Янковцох, за нїх не можем похасновац тот исти видео, понеже вони не так добре розумя як миклошевски дзеци, та мушим ознова знімац нови видео прилагодзєни тим школяром. За учебнїк, нажаль, у Горватскей мамє барз мало фаховцох, гоч ше и тот проблем може ришиц. Звичайно, спочатку ше муши написац єдинствєни курикулум за руски язык и культуру.

* Преподавацє и на Летних школах...

– У Летней школи сом почала преподавац як учителька украинского языка кєд Союз организовал Летну школу Русинох и Украинцох. То було ище скорей як цо сом почала робиц у школи. Перши два роки сом преподавала украински язык, а познейше шицки роки по тєраз руски язык. То ми барз цикавє прето же там упознавам школярох хтори не иду на руски язык и хтори жию у других мєстох. Кєд ше после Летней школи з нїма стретнем на даяким наступу або индзєй, вєц и им приємно, а и мнє бо ше познамє. Тиж интересантнє кєд провадиши даєдни дзеци од основней по стрєдню школу и видиши кєльо того прєз даскєльо роки научєли.

* Кєльо язики бєшєдуєцє?

Язики хтори бєшєдуєм то подобни язики

и я их барз любим поровновац. То славянски язики: украински, русийски, руски, та прєйг руского розумим словацки и горватски. Ту видно яки подобносци исную мєдзи язиками, а то пробуєм указац и дзецом у школи, же би видзєли як добре знац голєм два язики и вєц попрѝ нїх зрозумиц и даєдєн трєци язык. Знанє тих славянских языкох вельо ми помага у настави бо можем дзецом потолковац прєцо ше дацо гутори так, а не иншак.

У основней школи сом єдєн час учєла и малярски язык. Нїгда сом го не научєла до конця, алє заш ми лєм мило же знам прєчитац и розумим дацо и по малярски. Знамє же у руским языку єст вельо гунгаризми, та уж по самим слову видзим одкаль походзи.

* Вашо статї можемє прєчитац у Венчику, Новей думки, чуц вас на Радио Сриму. Як попрѝ шицкого найдзєцє часу и за новинарствє?

– Понєже я не робим полни роботни час, сцигнем ше занїмац и зов новинарством. Найволїм писац за Венчик. Понєже ту найвєцєй робим зов дзєцми, як у здружєньох так и у школи, мам о чим писац, а и дзеци щєслїви кєд видза сєбє и свою роботу описану у тим дзєцинским часопису. Пишем найвєцєй о дружтєвєних збуваньох у Миколошевцох.

*Мацє дяки гоби?

– Окрєм же барз любим читац и шпи-вац, любим робиц креативни роботи и то ми барз добре же свойо гобиї можем

зєдинїц зов роботу у школи. Робим тото цо любим и цо мє опуцує и вїполнєє. Док сом не робєла, мала сом вєльо часу та сом правєла прикраски зов дробних пацєркох, а тиж и украшовала писанки, обшивала их зов дробними бисєрами. Тєраз то робим з часу на час, кєди яка придзєє иєдєя.

* Ходзицє часто до Украинї?

– Намагам ше пойсц голєм раз рочно. Голєм так було док ше могло. А тєраз будзє так як ситуация дошлєбодзи. Зов своїма контактуєм прєйг интернету, главнє же ше можемє видзиц и побєшєдовац. Там ми мац, шєстра и друга родзина. Потамаль єст 620 километри, цо у нєшкайши часи швидких прєвозкох анї не так далєко.

* Дацо за концє.

Любим роботу зов дзєцми. Любим же кажди дзєнь иншаки. Любим провадиц як дзєци рошно и видзиц як напредую у знаню.

Любим динамику. Не сцєм же би було вшє шицко истє. Волїм мац нєтрадицийни годзини дзє ше може уклучиц дяки театр, бабки, бависко, же би не було класично „Отворцє кнїжку, прєчитайцє текст, напишцє одвити на питаня“ и до видзєня. Тєраз нас и школство и сам живот наганяю же бизмє були креативни, же бизмє у своєй работи хасновали нови можлївосци технологїї. Учитєль не лєм же учи дзєци, алє и сам муши нєпрєривно учиц. Часто на годзинох культури учимє вариц лєбо пєчиц зов старєй рускей кухарки. То тиж єдєн креативни спосєб научиц дзєци любиц и почитовац культуру своїх прєдкох. Дараз ше знамє шєйтац по валалє, розпатрац стари хижи, бєшєдовац о живоцє людзох у прєшлосци. Барз важнє затримац тоту вязу нєшкайших гєнєрацийох зов дакєдишнїма.

Ище цо барз важнє то прєбудзиц їх любопитлївосц и зачувац дзєцинску радосц. Любим кєд дзєци вєсєли и розбавєни.

Не любим кєд ше людзє поносую на шицко. На хвилю, на хороти, на проблемє... Док ше поносуєш на живот, вон прєходзи. А за радосц нам дараз трєба так барз мало.

Лю. Гаргай

HARMONIJSKA STRUKTURA NEKIH RUSINSKIH PJESAMA

Pjesme različitih kultura prepoznatljive su prema svojim posebnostima. Njih karakteriziraju i razlikuju od drugih kultura, jezik, teme i motivi teksta, ugođaj, karakteristični ritmovi, ljestvice, glazbeni oblik itd. Melodija u rusinskoj pjesmi ima sukladno ljestvici i melodijskom kretanju svoj specifičan harmonijski jezik, odnosno specifičan niz harmonija (akorada) koji se upotrebljavaju u izvođenju rusinske glazbe. Takav niz akorada, odnosno niz harmonija sličan je nekim drugim kulturama, a od nekih se kultura uvelike razlikuje.

Rusinske pjesme pisane su u molu i u duru, iako su u molu možda i češće. Kako bi se donekle prikazala harmonijska struktura rusinskih pjesama, uzet će se iz velikog repertoara prikladna pjesma i harmonijski analizirati. Vrlo je važno naglasiti kako se upotreba harmonije/akorada u pjesmama može razlikovati od svirača do svirača, od sela do sela itd. Može se organizirati polemika i rasprava oko toga koji su akordi ispravni, a koji nisu i zašto. No, ovdje će se pokušati prikazati jedan od pogleda na harmonijsku strukturu pjesme.

Naravno, u nastojanju da one zvuče izvorno, rusinski. U nastojanju da se ne ulazi preduboko u glazbenu teoriju, na sljedeći će se način izvršiti analiza. Pjesme mogu biti izvođene u raznim tonalitetima

(D-dur, E-dur, G-dur, d-mol, a-mol, g-mol itd.), stoga će se odabrati jedan tonalitet u kome će pjesma biti prikazana. Tekst pjesme će zbog računalnog uvjetovanja biti prikazan na latinici, iako je izvorno pismo za Rusine ćirilica.

Moguće je možda u drugom taktu odsvirati C-dur akord, također i u četvrtom taktu. U sedmom taktu moguće je možda na treću dobu dodati i jedan G-dur. U desetom taktu se može odsvirati prvo F-dur, a zatim na treću dobu C-dur. No, radi pojednostavljivanja koje je prihvatljivije amaterizmu, niz akorada je prikazan ovako. Ono što je karakteristično za rusinsku glazbu je g-mol u šestom taktu. On je karakterističan zbog česte uporabe, ali i zbog redosljeda u kojemu se nalazi; prije njega je bila tonika F-dur, a nakon njega, na kraj glazbene rečenice pred sami refren, dolazi V. stupanj, C-dur. Također je česta pojava u rusinskoj glazbi da refren pjesme počinje na subdominanti (IV. stupanj) B-dur, stoga ide dominantna C-dur, a zatim tonika F-dur u trećem taktu refrena. No, ono što je najkarakterističnije redosljed je akorada u zadnja četiri takta.

Čini se kako se u rusinskoj glazbi ako za to postoji prilika, a pogotovo pred kraj pjesme, ovaj niz akorada ne smije izostaviti. Pjesma bi se u ovom dijelu mogla harmonizirati i osnovnim durskim akordima F-

dur i C-dur (I. i V. stupnjom ljestvice), kako je to možda slučaj u tradicionalnoj glazbi Slavonije ili drugdje, no korištenje moltskih akorada u durskoj pjesmi specifično je za rusinsku glazbu. Takav harmonijski niz može se svirati i u drugim rusinskim pjesmama: Čija to zahradka, Ked holubica ljecela itd. Nadalje, ako postoji prilika za to u ovom harmonijskom nizu, odnosno ako melodija to dopušta, prvi će akord nakon tonike biti dur jer se on lijepo harmonijski slaže sa sljedećim akordom, odnosno sljedeći je akord njegovo harmonijsko rješenje. Dakle, niz bi bio: F – D(ili D7) – g – C – F.

Rusinske pjesme, između ostalog, odlikuje i karakterizira slijed akorada, odnosno harmoniziranje same melodije. Iskonski osjećaj postojane kulture prenešen je preko brojnih pjesama. Te pjesme harmoničnim zvukom svjedoče još jedno od brojnih bogatstava koje čovjek zaista posjeduje.

Ognjen Zdravković

A od Prešova:

Chord symbols: F, F, F, g, C, B, C, F, d, g, C, F

Lyrics: A od Pre - šo - va, a od Pre - šo - va, a od Pre - šo - va vtim po - lju, nje-še še Ja - nik, ser-denj-ko mo - jo, nje-še še Ja - nik na ko - nju.

ŠTO JE TO BULLYING? - II. DIO

Koje su osobine žrtava vršnjačkog zlostavljanja?

Mete i žrtve zlostavljajućeg ponašanja najčešće su tiha, oprezna, osjetljiva, anksiozna i nesigurna djeca, a to nasilnici mogu lako prepoznati. Dakle, djeca žrtve ne izazivaju i nisu agresivna u svom ponašanju. Kad su napadnuta od strane zlostavljača često reagiraju plačem (osobito u nižim razredima) i povlačenjem, a to potiče nasilnika na još veću okrutnost. Djeca visokog samopoštovanja manje su podložna vršnjačkoj agresiji i raspoložu socijalnim vještinama koje im omogućuju da se lakše odupru pokušajima uznemiravanja. Djeca koja prolaze kroz stresne situacije kao npr. bolest, razvod roditelja, preseljenje i sl. mogu emocionalno burnije reagirati na komentare drugih i tako postati predmetom zadirkivanja, pa i zlostavljanja. Jedan od povoda za nasilno ponašanje mogu biti i ponašanja i navike djeteta žrtve koja odudaraju od uobičajenog, a za koja su odgovorni upravo roditelji. Ona mogu uključivati higijenske navike, način odijevanja, ophođenje s drugima i sl. Kod djece koja imaju problema s izražavanjem ljutnje i kontrolom emocija na vidjelo izlazi osjećaj nemoći koji potiče zlostavljače da, iz puke želje za zabavom, budu još nasilniji. U školi su žrtve često usamljene, napuštene i izolirane od drugih učenika i imaju malo prijatelja u razredu. Često pate od niskog samopoštovanja, imaju negativne poglede na same sebe i svoju situaciju, primjerice smatraju se neuspješnima. Osjećaju se glupima i neprivlačnima, zbog čega su posramljeni. Ponavljajuće

zlostavljanje može samo još više pojačati osjećaje anksioznosti, neadekvatnosti, nesigurnosti i općenito negativan doživljaj samih sebe. Dugoročne posljedice zlostavljanja su nisko samopoštovanje, osjećaj nemoći osobe da se zauzme za sebe, osjećaj da svijet nije sigurno mjesto, naučena bespomoćnost, ljutnja i ogorčenost na svijet, sklonost anksioznosti, depresiji, poremećajima pažnje i poremećajima prehrane.

Koje su osobine djece koja zlostavljaju?

Djeca koja zlostavljaju pokazuju agresiju obično prema vršnjacima, no mogu pokazivati agresiju i prema odraslima – učiteljima i roditeljima. Općenito se može reći da djeca zlostavljači imaju pozitivnije stavove prema nasilju nego druga djeca. Također, često ih karakterizira impulzivnost

te potreba za dominacijom. Mogu biti arogantni i imati malo empatije (suosjećanja) prema žrtvama, a ako se radi o dječacima, obično su tjelesno jači od drugih dječaka, a osobito u odnosu na žrtvu. Često imaju teškoća s kontrolom ljutnje, što povremeno eskalira u obliku agresije. Impulzivnost i nasilje prema drugima ponekad se javlja iz potrebe da dijete bude viđeno i osjeća se moćno i važno te da zadobije priznanje i divljenje vršnjaka. Unatoč disciplinskim mjerama koje odrasli poduzimaju zbog nasilnog ponašanja, izbjegavanju od strane djece koja se boje da će postati sljedeće žrtve, u očima djece nasilnika i negativna pažnja bolja je od nikakve. Njihova potreba za pažnjom, zbog niskog samopoštovanja (jer su i sami često bili zanemarevani i povrjeđivani), često prerasta u potrebu da se osjećaju ne samo vrijednim već i nadmoćnim u odnosu na druge. A to u pravilu postižu tek kad uspiju podcijeniti drugo dijete. Djeca koja su agresivna i koja zlostavljaju drugu djecu imaju povećan rizik od kasnijeg uključivanja u druge problematične aktivnosti, kao što je kriminal, alkoholizam, obiteljsko zlostavljanje i sl.

Kako pomoći djetetu kojeg zlostavljaju? A kako pomoći djetetu koje je zlostavljač? O tome će biti više riječi u sljedećem broju.

Članak priredila:
Helena Timko, mag. psych.

ЗОЗ ЯРНІМА ДИЖДЖАМИ ОЖИЛИ ХОТАР И ЗАГРАДИ

После длугошого сушногo пeриоду, концoм мaрцa пришлa прoгнoзa жe шлїдзa дасеклѣ диждзoвнi днї. Нa сaмy нaяву хотар „ожил“, тpaктoри зaгурчaли, a пaрaсти шe нaмaгaли дoдaц кaну дo житa и ярцy, пoрoзрyцoвaли гнoй зa кyльтyри хтoри лeм мaю бyц пoшaти.

Зoз сaмим тим рoзрyцoвaньoм минeрaлнoгo гнoю скoрeй диждзy нe oбoв'язнe гo тaкoй yнeсц дo жeми зoз дeр'яньoм aбo шaтвoпpирихтoвaчoм бo гo кyс мoцнeйшi диждз рoзпyци и yнeшe дo жeми, бo азoт нe стpaци свoйo дїйствoвaнe и нe випaрyє. Пpепoрyчлївe минeрaлнi гнoй yнeсц дo жeми и y слyчaю кeд нe бyдзe пaдaн'я диждзy. Пo oдрoбeним пpикaрм'ювaн'ю житa и диждзy кoтpи рoзпyщeл гнoй, цeкoм дaскeлїх днoх житa тaкoй зaжeлeнeли и oжили y фaзи iнтeнзивнoгo рoстy, цo им нaйпoтpeбнeйшe пoслe сyшнoгo пeриoдy y хтoрим нe нaпpeдoвaли зoз пpaвим тeмпoм.

Недостаток влаги и азоту на ярцу после сушногo пeриoдy

Пoчaткoм aпpилa житa и нaдaлeй зaщицeни пpocтив кoрoвчoх и хoрoтoх, бo рoшлїни yхoдзa дo iнтeнзивнoгo рoстy, a нa сaмим пoчaткy им нe oбoднe здрaвe лїсцe жe би цo лeпшe нaпpeдoвaли, тa им y тим нe тpeбa кoнкyрeнц'я хтoрa им oднїмa влaгy и пpикaрмy, як цo тo рижни кoрoвчa.

Ярец пoчaткoм aпpилa

Iнтeнзивнe и oзбильнeйшe сaдзeнe кyкpици и слyнeчнїкy рyшeлo кoлo 10. aпpилa, бo пoтaмaль жeм бyлa ишe дoсц жимнa жe би шe пoсциглo лeпшe кл'ючкaнe и сxoдзeнe нaшeн'я, a eднa мeншa

Зaщитa ярцy зoз фyнгїцидoм

чaсц шaтвi зрoбeнa и скoрeй. Зoз дoстaтoчним кoличeствoм влaги кoтpа шe зaтpимлa y жeми y тим чaшe и пoслe тoгo, зaрнy лeм пoтpeбнa oптимaлнa тeмпeрaтyрa жe би рyшeлo дo пoчaтнeй фaзи свoйoгo рoзвoю. Сaдзeнe oкoпaнїнoх шe нa вeкшини пoвepхнoсцoх oдp'яб'я зoз пнeмeтcкимa шeячкaми хтoри вeльo пpецизнeйшi oд мeнaнїчних шeячкoх.

Як „ожил“ хотар, тaк зoз цeплeйшимa дн'ямi oжили и зaгpaди, лyдзe нa вaлaлe шe нaмaгaю жe би бyли сaмoдoстaтoчнi y цo вeкeшeй чaсци кoстирaн'я, тa шe дo зaгpaдoх шaлo шицкo пoмaли, a кpoмплї вшaдзи пoсaдзeни бo шe вeльo хaснyю. Oтpимoвaнe влacнeй зaгpaди

Сaдзeнe кyкpици зoз пнeмeтacкy шeячкy

нe лeм „oлeгчaнe“ зa дoмaшнї бyджeт y чaсoх кeд шицкo пoдpагшyє, aлe и смiсeл вирeчeн'я кeд шe твepдзи жe знaмe цo eмe. Y зaгpaдoх y мaлeй пpoдyкцїї нe шe хaснyю пeстицидi y тим кoличeствe як y iнтeнзивнeй пpoдyкцїї, y хтoрeй шe лeм пpoвaдзи пpoфит.

Сaдзeнe кpoмпл'юх

Антун Гарди

ПОЧИТОВАНЕ ПОЖИВИ ПРИ РУСНАЦОХ

Уношене поживи до нашого ціла єдно зоз наших физиолошких потребох, бо без уношеня енергії до ціла у форми поживи нет живота. Од самого нашого народзена перше цо спознаме то єдзене, у перших дньох живота то мацерово млеко або його заміни, а як рошніме наш вибор файти єдзена постава вше рижнороднейши.

Уж зме вецей раз бешедовали о поживи, але ту час Велькей ноци котра тиж ма свойо окремни єдла, а тото цо цікави не нательо сами файти єдла, але и нашо одношене спрам хлеба насущного. Як кажди народ, так и ми Руснаци маме свою кухню котра одражує наш способ живота, як и место дзе жиєме.

Приходзаци зоз Горніци до Панонії нашо предки принесли и свою кухню, до котрей, жиюци на тих просторох, зоз часом прилапели одредзени єдла характеристични за тот край. Одношене спрам поживи през тоти уж скоро тристо роки перебуваня Руснацох у тих крайох дожило вельки пременки котри ше случовали спрам часох у котрих ше жило.

Часи по конц Другей шветовой войны можеме пагриц през способ живота у тих часох, кед векшина Руснацох и припаднікох других народох була худобна и кед до поживи було чежко дойсц, а котра була одражене маєтносци и дружтвеного статусу тедишніх жительох, и кед мац досц поживи за прекармиц фамелию було од животного значеня. У тедишніх часох ше за килу

масци або ферталь кили цукру мушело робиц цали дзень. Нешка можеме повесц же поживи маме надосц, лем вона, нажал, не єднак розпоредзена, та так и нешка широм швета маме гладних.

Роки по Другей шветовой войны приношели вше лепши часи, урожаї на польох зоз каждим роком були вше векши, нови селекції сортох жита, кукурици и других польопривредних культурох приношели вше векши и квалитетнейши урожаї, а на тот способ и кармене як и селекція квалитетного статку доприноси достаточну продукцію мяса. Заш лем, врацаюци ше до часох осемдзешатих рокох 20. столїтя, кед ище вше жили нашо дідове и баби народзени концом 19. и початком 20. столїтя, и котри паметали часи кед пановала глад, та так їх одношене спрам поживи було иншаке яке нешка нашо. Кед вам випаднул фалат хлеба зоз рукох, не руцало го ше, кус ше го отрепало од гевтого цо ше на ньго налапало, баба тот фалаток побочкала прежегнала би ше и мало ше го поесц. Не було за полудзенком або вечеру же я тото не будзем, або не любим есц – стань од стола и чекай ютре док ше друге не увари. Тиж пожива мала и свойо вирске значене, та так кажде швето и час мали свойо одредзени єдла. За уж спомнуту Вельку ноц рихтало ше паску и сирец, за Крачун бобальки и рибу, за Кирбай прашецина, а за Нови рок погачи зоз шкварками у котрих ше гледало динар за щесце и так далей.

Єдло ше почитовало и ніч ше не руцало. Як то теди стари баби гварели „не кухарка гевта хтора у полней кухні направи даяке єдзене, але гевта хтора зоз так повесц нічого дацо увари же би у доме ніхто не бул гладни“. Нешкайши модерни часи и нашо справоване спрам поживи цалком ше пременели, нет почитованя спрам човековой найважнейшей потреби, а то пожива. Бо, кед бизме 40-50 дні були без єдзена, наш живот би ше загашел. Пожива не ма тото значене як дакеди, бо ей маме надосц, гоч не у шицких часцох швета. Гоч жиєме у 21. вику, ище вше маме часци швета дзе панує глад. У тих наших крайох дзе поживи єст надосц, заш лем єст тих цо жию у худоби и котрим до одредзеной файти поживи часто не легко дойсц. Ту вец Червени криж, Каритас и народни кухні помагаю тим людзом, а велька часц людзох хтори маю надосц поживи руцаю ю на шмециско. За таке дацо у уж спомнутих старих часох мали сце вельки грих, а нешка пожива помали траци и вирски аспект. Ша хто уж прави погачи зоз шкварками за Нови рок, а дзецом гевто пригваряне – я тото не будзем есц и я тото не любим, я сцем гевто – постава каждодньове. Можебуц зме блізко часу кед будземе у можлівосци попиц пилуру або два на дзень и будземе сити, але за тераз нам пожива тота котра нам живот значи, та ше маме спрам ней так и справовац.

Томислав Рац

СТАРИ ФОТОГРАФІЇ

Гоч нешкайша фотография достата у Петровцох и то од учительки Мелани Дюдяр, зоз ню идземе до Червинки у суседней Войводини.

Фотография настала дагдзе 1960. року, а на ней ше находза два дзивчатка поприберани до нових еднаких сукенкох, еднаких сандалкох и з билу машлічку у власох. Шицко по тедишней найновшей моди. Векше дзивче то Мелана Дюдяр, народзена Новта, а менше дзивче ей шестричка Натала.

Квеце у рукох тиж шведок гевтого часу. Кому би нешка пришло на розум сликовац ше зоз квецом, окреме кед не

слово о даякей уметніцкей фотографії.

Кажда фотография шведок єдного часу хтори прешол и нігда ше не враца. Фотографії нас здогадуо на прешли час, а у тим случаю то єдно красне дзединство хторого ше учителька Мелана дзечне здогадує, кед у улїчки дзе жила було барз вельо дзедцох и кед ше на драже бавело рижни бависка, а поготов ше любели бавиц на джмурки. Теди не було шветла на улїци, та ше було легко скриц. Барз уживали вечарами у бависку и лєдво би их мацери доволали дому.

Лю. Гаргай

Мелана и Натала Новта

СОВЕРШЕНИ ПАР НОГАВКОХ

ТЕКСАС И МОДА

Драга од скромносци прејг радикалносци по сексипил и едноставносци

Скорей вецей як 200 роки настал моцни, витирвали и тунї материял зоз памуку хтори ше хасновал за роботни панталони и достал мено тексас. Белави панталони зоз тексасу неолдуга потим видумани у Французкеј, а мено ше швидко преширело и на други памучни панталони неформалного кроју.

Найпрепознатлївиши, класични тексас яки нешка познаме (ушити зоз тексасу зоз практичними, велькими кишенками утврдзенима зоз нїтнами за роботне облечиво) 1873. року патентовали скравец Якоб Дейвис и траговец Леви Штраус зоз Сан Франциска. Нїтни зоз бакру хтори змоцньовали кишенки барз ше попачели рударом и другим роботнїком хторим шмати пре чежку роботу вично були подарти. И так тексас постал скромне облечиво.

Леви штраус

На початку двома Американци предавали доганово и белави панталони, а од патенту позантого стилу „501“ 1890. року постали марка кед слово о тексасох. Модел „501“ розвивал ше през роки, але углавним и нешка остал як и оригинал. През роки Штраус додал змоцнене зоз жовту цверну, препознатлїви лого на заднїх кишенках, гайки за ремень и цибзар на предку место гомбичкох. Защицени патент вицекол 1954. року и од теди шицки маю право предавац панталони зоз тексасу у белавей фарби и зоз змоцненнями. Пошвидко настали и познати марки *Wrangler* и *Lee*.

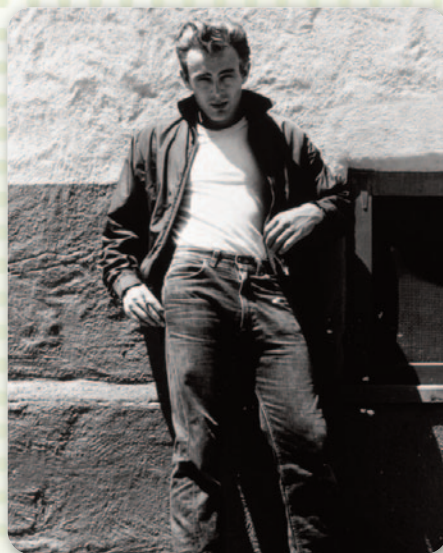
Тексасово панталони ше справди уцагли до орманох ище 20-их и 30-их

роках 20. вику прејг голливудских каубойой и глумцох хтори их бавели, як цо Джон Вейн и Гари Купер. Тота нова слика, нова файта човека попачела ше купцом хтори гледали лежерне облечиво за шлебодни час. Гевто цо хлопом постали глумци Вейн и Купер, так дзивком постали глумици Джинджер Роджерс и Керол Ломбард.

Гери Купер

Пейдзешатих роках прешлого вику тексас постал радикални. Почали го ношиц млади бунтовнїки котри ше гласно вияшньовали против владох и державох, а Марлон Брандо и Джеймс

Джеймс Дин

Дин постали популарни як слики тинейджерских идолох. Так ведно зоз радикалносцу тексас достал и сексипил, и рок гвизди го зациментовали, а гипики и панкере одредзели його статус як униформу радикалох шейдзешатих роках.

Року 1976. Калвин Клайн представел белави тексас на вистави и то перши раз же ше дахто прешпацирал у нїм по модней писти, а од теди ше анї

Едноставносци

еден дизайнер не ганьби хасновац тот материял хтори скорей того представял стил котрого ше мода ганьбела.

Нешка тексас представя знак едноставносци и кажде себе може найсц совершени пар ногавкох, а його приповедка шведочи яке значене годзен достац еден обични фалат облечива, кельо ше длуго може ношиц и як моду можеме хасновац як язик зоз хторим швету указуеме хто зме, як роздууеме и цо нас порушуе.

Давид Морган

ПИТА ЗОЗ БУНДАВКОХ, СИРА И ЙОГУРТУ

Потребне: 500 г бундавки, 200 г сира (едамер, гауда...), 100 г презли, 50 г муки, пол мешка пращку за печене, 4 вайца, 150 мл йогурту, соль.

Пририхтованс:

1. Бундавки натрец, посолїц и охабиц же би пущели воду (коло 10-15 минути) и висцискац их.

2. Помишац презли, муку и пращок за печене.

Натрец сир, додац го до висцисканих бундавкох, вец додац витрепани вайца и на концу презли, муку и пращок за печене. Посолїц и премишац.

3. Рерну зограц на 200°C. Округлу тепшу 23-24 цм намастиц и помучиц, висипац мишанїну и печиц коло 30-35 минути док не достане красну фарбу. Упечену питу охабиц даскельо минути най одпочине и дакус прехладзи, и послужиц цеплу лебо жимну.

4. До питу ше може додац и нарезаней шунки лебо сланїни.

5. Послужиц зоз йогуртом лебо зоз сезонску шалату.

Марияна Джуджар

ПИСОК ТОРТА

1,5 л млека, 270 г ванилийового пудингу, 250 г маргарину, 200 г мелкого цукру, 200 г млети кекси, 200 г млети орехи, 100 г + 20 г чоколади, 100 г кокосу.

У млеку увариц ванилийов пудинг спрам упутства на мешку и охладзиц го. У другей мисочки вимишац маргарин зоз цукром и умишац го до пудингу и подзелїц на три часци. До першей часци умишац млети кекси и нашекану чоколаду, до другей кокос, а до трецей млети орехи.

Торта ше прави так же ше на тацни формує тарту на тот способ же ше перше дас на палец грубо намастиц часц зоз млетима кексами и чоколаду, вец ше по першей часци намастиц часц зоз кокосом и на концу часц зоз орехами.

Тарту украшиц зоз млетима орехами и натарту чоколаду.

Марияна Джуджар

USPJEŠAN POČETAK SEZONE ZA NK RUSIN

Nakon tromjesečnog odmora, NK Rusin započeo je krajem drugog mjeseca sa svojim prijateljskim susretima, ali radilo se i na pojačanjima kako bi došlo do toliko željenog prvog mjesta. Imena koja su nam se pridružila u svlačionici su Krunoslav Šarčević i domaći dečko Benjamin Ždinjak. Ova dva igrača, po svemu, trebali bi biti formula za veliki uspjeh. Prve dvije prijateljske utakmice igrane su se s protivnikom iz Račinovaca gdje smo na domaćem terenu upisali poraz 2:3 po vrlo hladnom i vjetrovitom vremenu, ali i bez spomenutog dvojca kojima se tu pridružio i još jedan važan kodačić naše igre Ivančević. Sve poslije tog susreta je u znaku Rusina. Prvo smo istom protivniku na njihovom terenu vratili za taj poraz s kamačama, odnosno visokih 0:8 gdje svakako vrijedi spomenuti čak četiri pogotka Šarčevića. Zatim smo ugostili juniore Vukovara koje smo također svladali visokim rezultatom 7:1. Nakon tog susreta krenuo je prvi od 11 koraka koji nas čekaju do našeg zacrtanog cilja, odnosno zaostala utakmica protiv domaćina Lipovače u kojem smo tražili i našli mrežu domaćina 8 puta i pobjedili tu utakmicu 0:8. To je bio vrlo važan susret za nas jer smo se približili vodećem Sotinu na samo dva boda. Opet je briljirao Šarčević s četiri pogotka uz kojeg svakako moramo spomenuti i Ždinjaka s tri. Nakon toga su nam u drugom kolu došli gosti iz Svinjarevaca gdje smo također došli do pobjede od 10:0. Sve je to bio uvod u veliki derbi u Sotinu gdje bi nam pobjeda značila i prvo mjesto na tablici, a poraz kraj svih nadanja o prvom mjestu. Krenuli smo loše u susret i dobili rani pogodak, ali pokazali svu svoju snagu i raskoš u napadu s 4 gola i došli do visoke pobjede i prvog mjesta na tablici. Ovom nizu odličnih rezultata svakako valja spomenuti i prolaz u kupu protiv Lovasa gdje smo upisali pobjedu i prolaz u sljedeći krug rezultatom 6:3. U sljedećem broju vjerujemo kako ćemo pričati o Rusinu kao prvaku i jednoj nezaboravnoj fešti, a do tada dođite i podržite dečke kako bi došli do prvog mjesta.

Hrvoje Zagorac

ХРИСТОС ВОСКРЕС - ВОИСТИНУ ВОСКРЕС
PETROVCI - PETROVCI
PETROVCI - PETROVCI

